

Evaluatie van het plaatsingssysteem

De centrale loting en matching van de Amsterdamse
Kernprocedure 2016

In opdracht van:

Vereniging OSVO

Project:

2016.058

Publicatienummer:

2016.058.1623

Datum:

Utrecht, 25 augustus 2016

Auteurs:

Leonique Korlaar
Tessa Groot Beumer
Jessica Steur

Inhoudsopgave

1	Introductie	5
1.1	Achtergrond	5
1.2	Doelstelling en onderzoeksvragen	6
1.3	Onderzoeksaanpak	6
1.4	Leeswijzer	6
2	Loting en matching	9
2.1	Systemen van plaatsing van leerlingen op VO-scholen	9
2.2	Procedure van loting en matching 2016	10
2.3	Eerste (cijfermatige) resultaten loting en matching 2016	13
3	Resultaten tevredenheidsonderzoek	15
3.1	Informatiemiddelen	15
3.2	Open dagen	19
3.3	Voorlichting	22
3.4	Opstellen voorkeurslijst	24
3.5	Plaatsing	28
3.6	Profielklassen	31
3.7	Vorrangsregels	32
3.8	Oordeel opzet & procedure plaatsingssysteem	34
3.9	Oordeel helpdesks en informatiekanalen	39
3.10	Tevredenheid plaatsingssysteem	40
4	Conclusies en aanbevelingen	43
4.1	Conclusies	43
4.2	Aanbevelingen	45
	Bijlage 1. Interviewrespondenten	47
	Bijlage 2. Respons Enquête	49

1 Introductie

In opdracht van de vereniging OSVO onderzocht Dialogic de tevredenheid met het systeem voor de plaatsing van leerlingen op scholen uit het voortgezet onderwijs (plaatsingssysteem middels loting en matching), een onderdeel van de Amsterdamse Kernprocedure 2016. In de Kernprocedure staan afspraken genoteerd tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs in samenspraak met de gemeente Amsterdam over de overstap van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs. In dit hoofdstuk schetsen we kort de achtergrond van deze evaluatie (Paragraaf 1.1), alsook het doel van het onderzoek (Paragraaf 1.2) en de onderzoeksaanpak (Paragraaf 1.3). Tot slot bevat dit hoofdstuk een korte leeswijzer (Paragraaf 1.4).

1.1 Achtergrond

Jaarlijks maken in Amsterdam circa 8.000 leerlingen de overstap van het primair onderwijs (PO) naar het voortgezet onderwijs (VO). De Amsterdamse schoolbesturen van het primair onderwijs (BBO) en het voortgezet onderwijs (OSVO) maken elk jaar afspraken over de procedure van deze overstap. De gezamenlijke schoolbesturen hebben deze Kernprocedure afgestemd met de gemeente Amsterdam. In de Kernprocedure staan onder andere deze afspraken beschreven.¹

De Kernprocedure omvat vier doelstellingen:

1. Zo goed mogelijke advisering van de basisschool
2. Kwalitatief hoogwaardige behandeling door de VO-school
3. Transparante procedure van schoolkeuze, aanmelding en plaatsing
4. Verzameling van gegevens rondom de schoolkeuze

Een beschrijving van de Kernprocedure is beschikbaar op de website van het OSVO.²

Centrale loting en matching

In Amsterdam hebben diverse populaire VO-scholen te maken met overaanmeldingen, wat betekent dat jaarlijks ongeveer 12,5% van de leerlingen niet op hun *eerste voorkeur* geplaatst kunnen worden. Om tegemoet te komen aan onvrede die hiermee gepaard gaat, is sinds het schooljaar 2014-2015 via een systeem van centrale loting en matching van kracht om leerlingen te plaatsen (zie hoofdstuk 2 voor een beschrijving van dit plaatsingssysteem en de verschillen met de 'oude' situatie waarbij er per VO-school werd geloot indien nodig). De Kernprocedure die gebruik maakt van loting en matching is niet zozeer een oplossing voor de mismatch in schoolvoorkeur, maar wel een zorgvuldige methode om tot plaatsing te komen.

¹ Kernprocedure Overstap PO-VO Amsterdam 2016.

² <http://www.verenigingosvo.nl/de-kernprocedure-1-2016/>

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

In navolging van vorig jaar is er ook dit jaar een tevredenheidsmeting uitgevoerd onder ouders, leerlingen, betrokkenen uit het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en enkele overige organisaties (zoals de Gemeente Amsterdam). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een cijfermatige analyse (uitgevoerd door universiteiten) en een tevredenheidsonderzoek (voorliggende rapportage). Bij dit tevredenheidsonderzoek ligt de nadruk op de uitvoering van de procedure en de tevredenheid van betrokkenen met het plaatsingssysteem.

Hierbij worden vier aspecten onderscheiden:

1. *Evaluatie van de informatievoorziening.* Dit aspect betreft de voorbereidende fase in het plaatsingssysteem en de communicatie met leerlingen en ouders. Hier komen onder andere de voorlichting, oriëntatie en aanmeldprocedure aan bod.
2. *Evaluatie van de inhoudelijke keuzes in uitvoering.* Dit betreft het huidige systeem zoals het dit jaar is uitgevoerd. Aan bod komen onder andere de voorrangsregels, profielklassen, de heroverwegingen en het tijdpad.
3. *Evaluatie van het algoritme.* Dit jaar is in het plaatsingssysteem een ander algoritme gebruikt dan vorig jaar. In het tevredenheidsonderzoek besteden we aandacht aan de meningen van betrokkenen ten aanzien van dit algoritme.
4. *Reflectie op de belangrijkste uitgangspunten.* In het kader van de centrale loting en matching hebben de betrokken partijen uitgangspunten geformuleerd. Ouders, leerlingen en scholen beoordelen het belang van de verschillende uitgangspunten.

De centrale onderzoeksvraag kan als volgt worden geformuleerd: *in welke mate zijn de partijen die betrokken zijn bij de centrale loting en matching tevreden over het systeem en de uitkomsten ervan en welke mogelijke verbeterpunten ten aanzien van het systeem kunnen worden aangedragen?*

1.3 Onderzoeksaanpak

Om bovenstaande vraag te beantwoorden, is ten eerste gebruik gemaakt van bestaande bronnen (deskstudie) om beter grip te krijgen op de huidige procedure van de overstap van het PO naar het VO en de verschillen met de jaren ervoor, alsook de meningen van verschillende stakeholders ten aanzien van deze overstap. Denk bijvoorbeeld aan beleidsdocumenten, websites, persberichten, publicaties, etc. Aanvullend zijn een aantal startgesprekken gevoerd met betrokken stakeholders (zie bijlage 1).

Vervolgens is gebruik gemaakt van een online enquête onder ouders, leerlingen uit groep 8, betrokkenen van PO-scholen en betrokkenen van VO-scholen. Door middel van deze enquête werd inzicht verkregen in de meningen van de diverse groepen. Bijlage 2 geeft een overzicht van de respons, incl. enkele achtergrondgegevens per doelgroep.

Tot slot is gebruik gemaakt van een aanvullende interviewronde. Interviews zijn uitermate geschikt om door te vragen naar meer subjectieve zaken zoals verwachtingen, opinies en attitudes. In het tevredenheidsonderzoek hebben we daarom gebruik gemaakt van een interviewronde onder diverse betrokkenen (leerlingen, ouders en PO- en VO-scholen). Zie bijlage 1 voor een overzicht van de interviewrespondenten.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk beschrijven we kort de verschillende systemen van loting en matching en staan we specifiek stil bij de manier waarop in 2016 het plaatsingssysteem is vormgegeven. Ook presenteren we de eerste resultaten van de cijfermatige analyse die is

uitgevoerd m.b.t. de plaatsing van leerlingen dit jaar. Vervolgens bespreken we in hoofdstuk 3 de belangrijkste resultaten ten aanzien van het tevredenheidsonderzoek. De resultaten worden per onderwerp getoond en waar zinvol uitgesplitst naar de mening van ouders, leerlingen en PO- en VO-scholen. Het omvat daarbij zowel de resultaten uit de online enquête alsook de aanvullende interviews. Tot slot vatten we in hoofdstuk 4 de belangrijkste resultaten kort samen en presenteren we enkele aanbevelingen.

2 Loting en matching

In dit hoofdstuk staan we nader stil bij de verschillende systemen die de afgelopen jaren zijn gebruikt voor het plaatsen van leerlingen op middelbare scholen (paragraaf 2.1). Vervolgens staan we stil bij de inrichting van de huidige procedure van loting en matching (paragraaf 2.2). Tot slot presenteren we in paragraaf 2.3 de eerste resultaten van de cijfermatige analyse zoals uitgevoerd door enkele onderzoekers aan de Vrije Universiteit Amsterdam (VU), de Universiteit van Oslo en de Universiteit van Amsterdam (UvA).

2.1 Systemen van plaatsing van leerlingen op VO-scholen

De afgelopen jaren werden er diverse systemen gebruik om leerlingen te plaatsen op VO-scholen. Hieronder lichten we de verschillende systemen kort toe, voor een meer gedetailleerde beschrijving van de systemen van plaatsing verwijzen wij naar het rapport 'Schoolkeuze Voortgezet Onderwijs in Amsterdam: Verslag van een Simulatiestudie' gepubliceerd op de website van het OSVO.³

2.1.1 Boston-systeem (tot en met 2014)

Tot 2014 werd er in Amsterdam het Boston-systeem gehanteerd. In het Boston-systeem melden leerlingen zich in de eerste ronde aan voor één VO-school. Wanneer VO-scholen meer aanmeldingen krijgen dan dat er plek is, worden leerlingen uitgeloot. Leerlingen met voorrang op een bepaalde VO-school worden eerst geplaatst; om de overige plaatsen wordt geloot. Vervolgens moeten leerlingen die in de eerste ronde zijn uitgeloot op zoek naar een VO-school die nog plek heeft. Zij melden zich opnieuw aan. Indien er wederom te weinig plaatsen zijn, wordt er opnieuw geloot. Dit gaat zo door totdat iedereen geplaatst is.

Bij dit systeem kunnen ouders zelf een inschatting maken over de kans dat de leerling uitgeloot zou kunnen worden. Hoewel sommige ouders dit erg prettig vonden, bleken niet alle ouders in staat om deze inschatting te maken. Daarnaast was het aantal aanmeldingen op de VO-scholen (beschikbare plekken) niet altijd transparant waardoor leerlingen zich op het laatste moment nog strategisch op een andere school aanmeldden. Omdat in dit systeem strategisch kiezen voordelig kan zijn, werden de echte voorkeuren van leerlingen bovendien niet altijd gevolgd.

2.1.2 Het deferred acceptance systeem met een lotnummer per VO-school: DA-MTB (2015)

Naar aanleiding van de onvrede over het Boston-systeem en onderzoek naar mogelijke andere systemen⁴ werd in 2015 overgestapt op een andere systematiek: het deferred acceptance (DA) systeem met een lotnummer per VO-school. Een belangrijke overweging om over te stappen op dit systeem was de wens om het strategisch kiezen uit te bannen.

In het nieuwe systeem moesten leerlingen een voorkeurslijst van VO-scholen opgeven en kregen zij een *afzonderlijk lotnummer per VO-school* op deze lijst. Op deze manier wordt

³ Gautier, P., Haan, M. de, Klaauw, B. van der & Oosterbeek, H (2014). 'Schoolkeuze Voortgezet onderwijs in Amsterdam: Verslag van een Simulatiestudie'. Zie: <http://www.verenigingosvo.nl/wp-content/uploads/2014/04/RapportSimulaties.pdf>

⁴ Gautier, P., Haan, M. de, Klaauw, B. van der & Oosterbeek, H (2014). 'Schoolkeuze Voortgezet onderwijs in Amsterdam: Verslag van een Simulatiestudie'.

geprobeerd om zo veel mogelijk leerlingen hoog op de voorkeurslijst te plaatsen. Het uitgangspunt van dit systeem is "het verdelen van de pijn".

In dit systeem van loten en matches is echter gebleken dat de verdeling van leerlingen over VO-scholen niet efficiënt is. Dat wil zeggen: leerlingen zouden door te ruilen van VO-school beiden op een VO-school terecht kunnen komen die hoger op hun voorkeurslijst staat. Dit zorgde voor grote onvrede onder ouders. In 2015 is hier zelfs een rechtszaak om aangespannen door een groep van twintig ouders die pleitten om onderling ruilen toe te staan. Het OSVO en de gemeente waren hier echter op tegen, omdat dit strategisch kiezen in de hand zou werken en er mogelijk een soort marktplaats zou ontstaan.⁵ Het OSVO werd in het gelijk gesteld in deze zaak.

2.1.3 Het deferred acceptance systeem met één lotnummer: DA-STB of RSD (2016)

Naar aanleiding van de grote onvrede over het systeem, de uitvoering en de voorlichting erover in 2015, is op 29 oktober 2015 bekend gemaakt dat in 2016 een nieuw systeem van loting en matching zou worden ingesteld. In eerste instantie koos het OSVO ervoor om terug te gaan naar het Boston-systeem in een meer centrale organisatie. Deze beslissing leidde echter tot protest van een andere groep ouders: Petitiegroep 'Matching 2.0'. Deze groep pleitte ervoor om te gaan op het systeem van deferred acceptance (DA) met één lotnummer. Dit voorstel werd gesteund vanuit de gemeenteraad en de petitie werd door ruim 1.800 mensen ondertekend. Hierop besloot het OSVO op 27 november 2015 om over te gaan op het DA-systeem met één lotnummer.

Bij dit systeem krijgt elke leerling één lotnummer dat voor de loting op alle VO-scholen hetzelfde is. Op volgorde van het lotnummer wordt eerst nagegaan of de VO-school die als eerste voorkeur is aangedragen nog plaats heeft. Wanneer deze VO-school geen plaats heeft, wordt er gekeken naar de tweede voorkeur, enzovoort. Wanneer de betreffende leerling geplaatst is, gaat het systeem door met het volgende lotnummer totdat elke leerling een VO-school toegewezen heeft gekregen.⁶ Het uitgangspunt is dat zo veel mogelijk leerlingen op hun eerste voorkeur worden geplaatst (het opgeven van de echte voorkeuren loont) en de allocatie van leerlingen stabiel is dan bij het vorige algoritme.

2.2 Procedure van loting en matching 2016

Zoals hierboven beschreven werd in het schooljaar 2016 gebruik gemaakt van het DA-systeem met één lotnummer. Rond dit plaatsingssysteem kunnen een aantal stappen worden onderscheiden. Figuur 1 geeft deze procedure schematisch weer. Hieronder lichten we de procedure kort toe.

⁵ NRC, 23 juni 2015: <http://www.nrc.nl/nieuws/2015/06/23/volgende-week-uitsluitel-over-ruilen-schoolplekken-amsterdam>

⁶ In zeer uitzonderlijke gevallen kan het voorkomen dat de leerling niet geplaatst wordt, omdat het op alle scholen op zijn of haar voorkeurslijst wordt uitgeloot. Dit is veelal het gevolg van (te) korte voorkeurslijsten. Zie paragraaf 2.3. 'allocatiecijfers'

Figuur 1. Procedure centrale loting en matching 2016

Basisschooladvies en oriëntatie (scholen uitzoeken, open dagen bezoeken)

Uiterlijk in januari ontvangen de leerlingen uit groep 8 in Amsterdam een basisschooladvies. Dit advies wordt door de PO-school ingevoerd in het elektronisch loket kernprocedure en keuzegids (kortweg ELKK). Dit loket ondersteunt de uitwisseling van informatie tussen scholen over leerlingen die overstappen van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Op basis van dit advies kunnen ouders en leerlingen zich vervolgens oriënteren op bijpassende VO-scholen, bijvoorbeeld door het bezoeken van open dagen, het doornemen van gidsen zoals de Amsterdamse Keuzegids en de Parool Scholengids en het raadplegen van verschillende websites.

Ook leerlingen van buiten de gemeente Amsterdam die naar een VO-school in Amsterdam willen, mogen meedoen aan de centrale loting en matching nadat zij verklaard hebben zich niet ook in een andere gemeente te hebben aangemeld of ingeschreven.

Opstellen voorkeurslijsten: profielklassen en voorrangsregels

Per basisschooladvies is een keuzelijst van de verschillende VO-scholen beschikbaar opgesteld door OSVO. Na de oriëntatiefase stellen de leerlingen uit groep 8 een voorkeurslijst op, waarin zij VO-scholen of profielklassen van VO-scholen plaatsen op volgorde van hun voorkeur. VO-scholen hebben de mogelijkheid *profielklassen te onderscheiden op de keuzelijst, zoals een sport-, kunst-, of muziekklas of tweetalig onderwijs*. Dit maakt het mogelijk voor leerlingen om dezelfde VO-school meerdere keren op hun voorkeurslijst te zetten door middel van de verschillende profielklassen. Om toegelaten te worden tot een profielklas kunnen VO-scholen aanvullende eisen stellen; dit verschilt per VO-school. Leerlingen mogen pas na de loting getoetst worden op deze aanvullende eisen.

Sommige leerlingen kunnen gebruik maken van *voorrangsregels*. De meest gebruikte voorrangsregel is die op basis van onderwijsmethode (bijvoorbeeld Montessori, Dalton of vrije school). Daarnaast kunnen broertjes en zusjes voorrang krijgen en kinderen van personeel van een betreffende VO-school. Ook kunnen leerlingen met voorrang geplaatst

worden op basis van geloofsovertuiging. Voorrangsregels worden door de VO-school zelf opgesteld en bepaald. In tegenstelling tot vorig jaar kunnen leerlingen die recht hebben op voorrang hier enkel gebruik van maken door de VO-school of profielklas van een VO-school waar ze voorrang op hebben op de eerste plek van hun voorkeurslijst te plaatsen. De leerlingen met voorrang worden in het algoritme op volgorde van lotnummer als eerst geplaatst op de VO-school van hun eerste voorkeur. Het kan voorkomen dat er onder voorrangleerlingen alsnog moet worden geloot.

Aanmelding bij een VO-school

Nadat leerlingen hun voorkeurslijst hebben vastgesteld krijgen ze tussen 7 maart en 18 maart de kans om zich aan te melden bij een VO-school. Dit is altijd de VO-school van de eerste voorkeur. Deze VO-school voert vervolgens de voorkeurslijst in het centrale matchings- en plaatsingssysteem (MEPS) in, waar zowel ouders, PO-scholen en VO-scholen toegang hebben tot voor hen bedoelde pagina's. Ouders controleren en ondertekenen de ingevoerde gegevens tijdens de aanmelding.

Centrale loting & matching: bekendmaking plaatsing

Dit jaar werd de definitieve plaatsing centraal bekend gemaakt op 7 april via MEPS. Ouders kregen inlogcodes toegestuurd waarmee ze konden inloggen in het persoonlijke ouderportaal. Op die manier konden alle leerlingen tegelijkertijd zien op welke VO-school ze geplaatst waren. PO-scholen konden eveneens vanaf dat moment zien waar hun leerlingen door het systeem waren geplaatst. Zo werd iedere leerling die zich op een Amsterdamse VO-school had aangemeld op hetzelfde moment geïnformeerd.

Het DA-systeem werkt zo dat voor de VO-scholen die overaanmeldingen krijgen een reservelijst wordt aangemaakt. Alle leerlingen die niet op een VO-school van hun voorkeur geplaatst konden worden, worden op volgorde van hetzelfde lotnummer op de reservelijst geplaatst van die VO-school of de profielklas van die VO-school. In het geval er een plek beschikbaar zou komen, kan de leerling bovenaan de reservelijst worden benaderd.

Afrondingsfase (tweede ronde)

Een aantal leerlingen kon op 7 april niet geplaatst worden op een VO-school van zijn of haar voorkeurslijst. In 2016 waren dit 37 leerlingen. In de zogeheten afrondingsfase kreeg deze groep leerlingen gelegenheid om opnieuw een voorkeurslijst in te dienen. PO-scholen hadden de taak om deze groep ouders en leerlingen te voorzien van een nieuw aanmeldformulier en een overzicht van scholen die nog plek hebben. Vervolgens kregen de niet-geplaatste leerlingen tot 12 april de gelegenheid om zich aan te melden op de nieuwe VO-school van eerste voorkeur met hun voorkeurslijst van VO-scholen die nog plek hebben. Op 15 april konden de ouders wederom in het ouderportaal van MEPS zien op welke VO-school de leerling alsnog geplaatst is.

Centrale eindtoets: heroverwegingen

Na afname van de centrale eindtoets die eind april plaats vindt, kunnen er heroverwegingen plaatsvinden. Heroverweging vindt uitsluitend plaats wanneer het resultaat op de eindtoets hoger uitvalt dan verwacht. Als de uitslag van de centrale eindtoets hoger uitvalt dan het eerder door de PO-school gegeven advies, is de PO-school verplicht dit advies te heroverwegen en eventueel bij te stellen. Met een bijgesteld basisschooladvies is het soms mogelijk dat leerlingen binnen de VO-school blijven waarop ze geplaatst zijn of toch op een andere VO-school – die nog plek heeft – geplaatst worden. Wanneer er plekken vrijkomen op een VO-school hebben leerlingen die op de reservelijst staan voorrang ten opzichte van

leerlingen die op basis van heroverweging op een andere VO-school geplaatst wilden worden.

2.3 Eerste (cijfermatige) resultaten loting en matching 2016

Inmiddels zijn de eerste cijfermatige resultaten van de uitkomst van de loting bekend gemaakt.⁷ De analyse is uitgevoerd op basis van gegevens van voorkeurslijsten, informatie over voorrang, de uiteindelijke plaatsingen en de capaciteiten van VO-scholen.⁸ Leerlingen met een heroverwogen en bijgesteld basisschooladvies zijn in de analyse nog niet meegenomen. In september 2016 zal er een aanvulling met de heroverwegingsfase op de cijfermatige analyse verschijnen. Hieronder worden kort de belangrijkste eerste resultaten samengevat.

Aantal leerlingen & capaciteit

Dit jaar hebben 7.453 leerlingen meegedaan aan de centrale loting en matching. In totaal bestond er een tekort van 966 plekken om alle leerlingen een plek te geven op de VO-school van hun eerste voorkeur (vorig jaar was dat met 998 plekken vrijwel gelijk).

Deze tekorten doen zich niet alleen voor op het VWO (o.a. de categorale gymnasia), maar ook bij de HAVO (waar bij het Spinoza en het St. Nicolaaslyceum veel werd geloot) en sommige VMBO-scholen (bij het IJburg College 1 waren er bijvoorbeeld 71 aanmeldingen voor slechts 8 plekken VMBO-K). Zie het volledige rapport van de eerste analyse matching en loting (mei 2016) voor een volledig overzicht per VO-school.

Allocatiecijfers

In totaal werd in de eerste ronde 83,8% van de leerlingen geplaatst op de VO-school van hun eerste voorkeur. Dit aantal verschilt iets per schoolniveau: van de leerlingen met een VWO-advies werd 82,2% van de leerlingen geplaatst op de VO-school van hun eerste keuze, voor leerlingen met een HAVO- of HAVO/VWO-advies was dit respectievelijk 77,4% en 72% en voor leerlingen met verschillende vormen van VMBO-advies was dit gemiddeld (ruim) 90%.

Van alle leerlingen wordt 95,5% in de top 3 geplaatst en 97,7% in de top 5. In totaal komt 2,3% buiten de top 5 terecht. Voor leerlingen met een HAVO-advies is dit 2,9%, met een HAVO/VWO-advies 4,5% en voor leerlingen met een VWO-advies 4,8%.

In totaal zijn 37 leerlingen in de eerste ronde niet geplaatst. In minimaal 20 gevallen is dit het gevolg van een korte (en daarmee risicovolle) voorkeurslijst. Zo plaatsten 11 leerlingen zelfs maar één VO-school op hun voorkeurslijst (waarvan relatief veel leerlingen van buiten Amsterdam).

Gebruik voorrangregels

In totaal hebben 1.020 leerlingen gebruik gemaakt van de voorrangregels. Een vergelijking met vorig jaar suggereert dat zo'n 200 leerlingen strategisch gekozen hebben door een VO-school met voorrang als eerste keuze te nemen, terwijl dit niet de echte eerste voorkeur was.

⁷ Gautier, P., Haan, M. de, Klaauw, B. van der & Oosterbeek, H (mei 2016). 'Eerste analyse matching en loting voortgezet onderwijs Amsterdam 2016'.

⁸ Gautier, P., Haan, M. de, Klaauw, B. van der & Oosterbeek, H (mei 2016). 'Eerste analyse matching en loting voortgezet onderwijs Amsterdam 2016'.

Afrondingsfase

Van de 37 leerlingen die in de eerste ronde niet werden geplaatst, hebben 21 leerlingen meegedaan aan de afrondingsfase (tweede ronde). Ook 46 leerlingen die wel geplaatst waren in de eerste ronde hebben meegedaan aan de afrondingsfase. In deze fase konden alle leerlingen geplaatst worden op hun nieuwe eerste voorkeur (waarbij alleen gekozen kon worden uit VO-scholen die nog plek hadden).

3 Resultaten tevredenheidsonderzoek

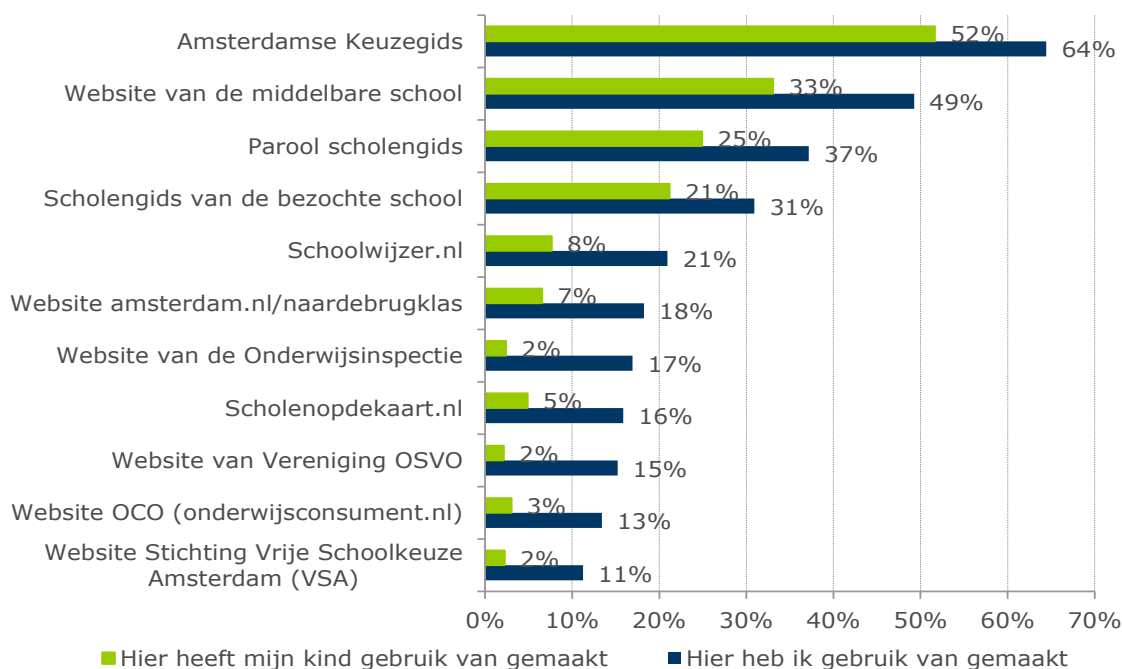
In dit hoofdstuk staan we stil bij de resultaten op de bevraging van leerlingen, ouders en scholen (PO en VO). Hierbij zijn zowel de resultaten van de enquête als de interviews meegenomen. De resultaten zijn geclusterd rondom de verschillende onderdelen van het plaatsingssysteem.

3.1 Informatiemiddelen

Er zijn verschillende informatiemiddelen beschikbaar voor ouders en leerlingen om zich te oriënteren op het aanbod van scholen in het voorgezet onderwijs. Ook PO- en VO-scholen hebben verschillende informatiemiddelen tot hun beschikking om ouders en leerlingen te ondersteunen bij het maken van hun keuze. In deze paragraaf beschrijven we het oordeel van betrokkenen over deze informatiemiddelen.

3.1.1 Gebruik van informatiemiddelen door ouders en leerlingen

Het blijkt dat zowel ouders als de leerlingen het meest gebruik maken van de Amsterdamse Keuzegids. Ook de Parool scholengids en de informatiegidsen van VO-scholen zelf worden zowel door ouders als leerlingen veel gebruikt. Digitale informatiemiddelen worden vooral door ouders geraadpleegd (zie Figuur 2). Hierbij moet opgemerkt worden dat onderstaande cijfers een indicatie geven van de mate waarin de verschillende middelen geraadpleegd worden⁹. Het kan zijn dat specifieke websites niet direct herkend worden door ouders bij de naam, maar zij deze wel hebben gebruikt (of specifieke onderdelen/tools hiervan hebben gebruikt).

Figuur 2. Gebruik van informatiemiddelen (ouders, n= 1.986)

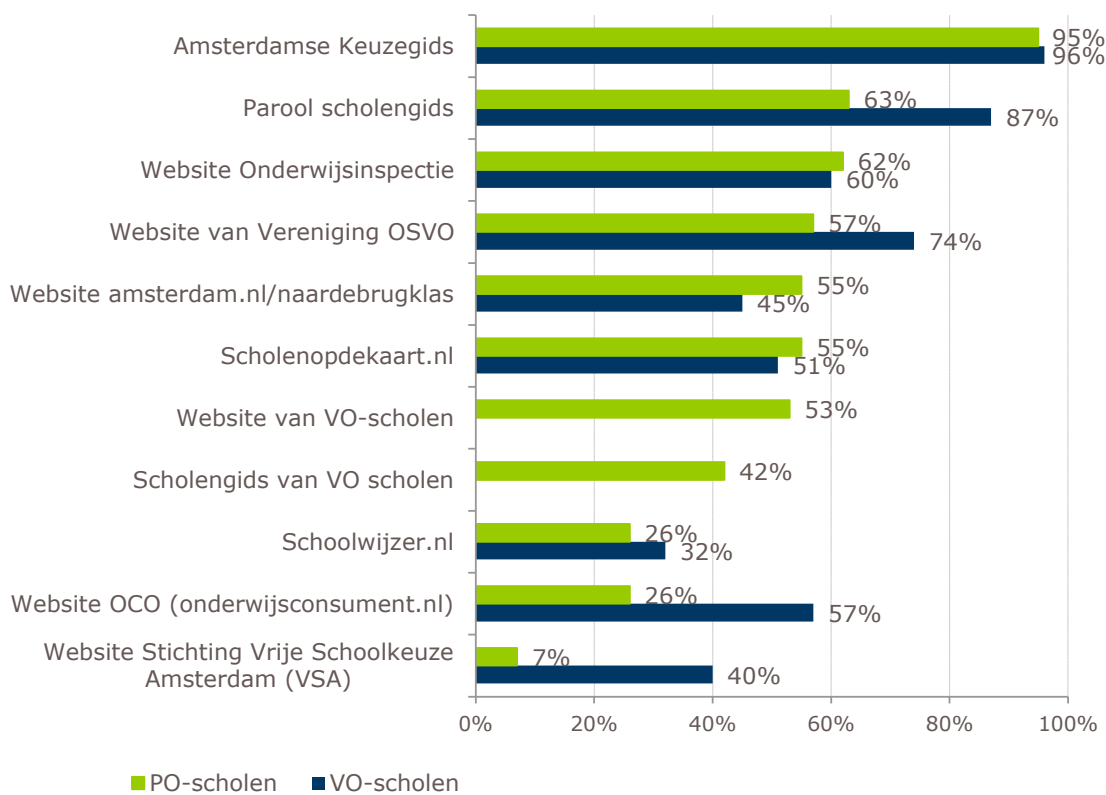
⁹ De bevraging van ouders en leerlingen heeft bijv. online plaatsgevonden waardoor het aannemelijk is dat ouders met beperkte toegang tot digitale middelen ondervertegenwoordigd zijn.

Overige informatiemiddelen & voorkeur van ouders

Daarnaast geven ouders ook aan informatie in te winnen via andere ouders of via vrienden en/of familie. Ook baseert een deel van de ouders zich op ervaringen met VO-scholen die werd opgedaan toen een ander kind moest kiezen voor een school in het voortgezet onderwijs. Ook gesprekken met de leerkracht op de PO-school worden genoemd als een belangrijk informatiemiddel.

3.1.2 Bekendheid van scholen met de informatiemiddelen

Aan zowel PO- als VO-scholen is gevraagd in hoeverre zij bekend zijn met de verschillende informatiemiddelen die beschikbaar zijn voor ouders en leerlingen. Uit onderstaande figuur maken we op dat vooral de Amsterdamse Keuzegids en de Parool scholengids zeer goed bekend zijn bij scholen. Hoewel de Parool Scholengids beduidend beter bekend lijkt te zijn bij het scholen in het voortgezet onderwijs evenals de website van het OSVO en de website van OCO en VSA (zie Figuur 3).

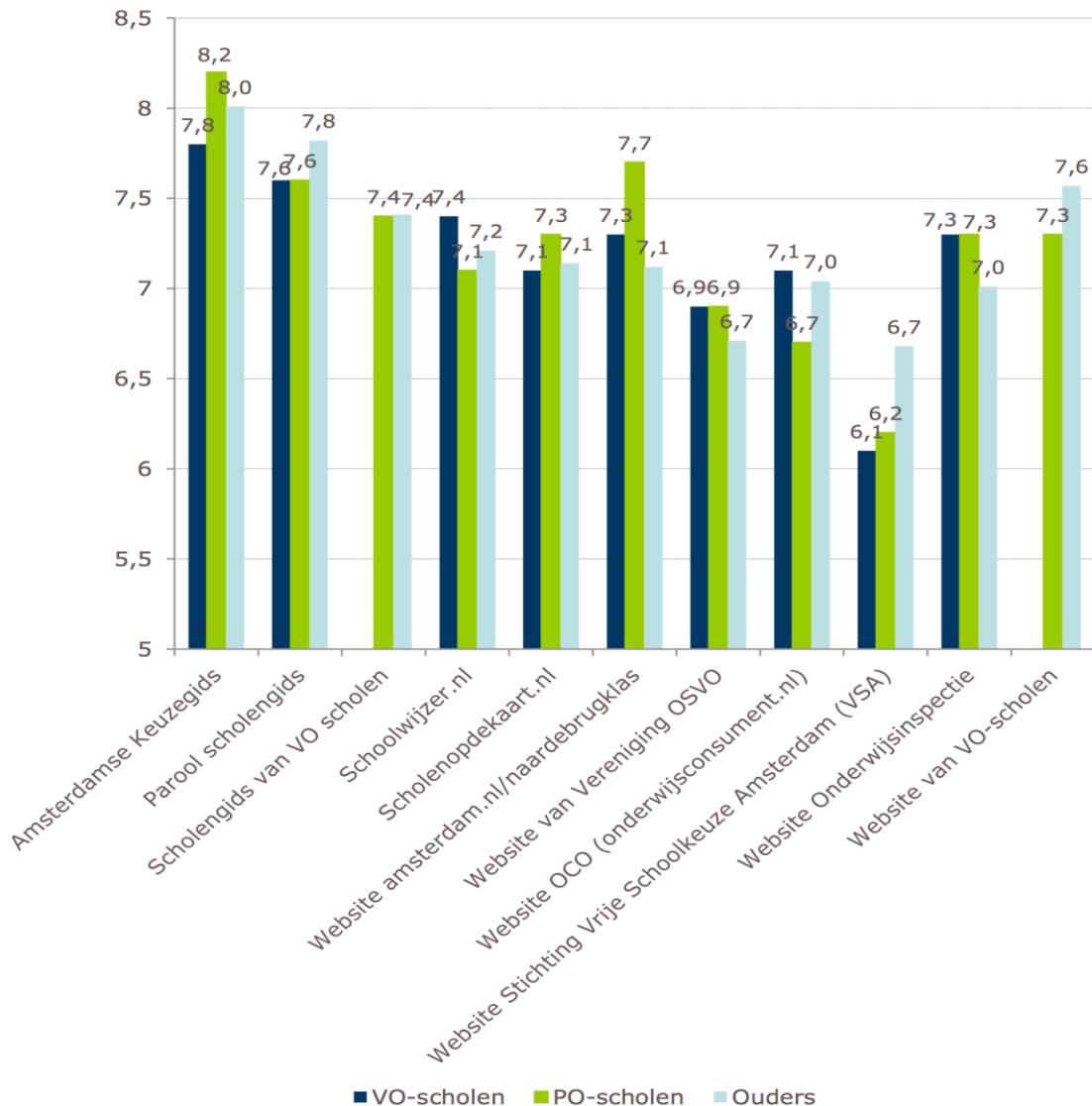

Figuur 3. Bekendheid met informatiemiddelen (PO-scholen, n=150, VO-scholen, n=53)

Over het algemeen zijn de scholen van mening dat de informatiemiddelen een groot bereik hebben (82%). Ouders met beperkte toegang tot digitale middelen, laagopgeleide ouders en ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn, zijn echter lastig te bereiken. Het helpt om deze ouders gericht te benaderen en met hen bijvoorbeeld een-op-een in gesprek te gaan. Sommige PO-scholen organiseren daarom ook doelbewust (extra) informatie-avonden om ouders voor te lichten. Deze groep is niet alleen lastig te bereiken, maar de informatie is ook lastig over te brengen. Visuele middelen (zoals het filmpje dat nu beschikbaar is) helpen, maar informatie zou ook in meerdere talen aangeboden kunnen worden.

3.1.3 Oordeel ouders en scholen over de informatiemiddelen

Aan de gebruikers van de verschillende informatiemiddelen is gevraagd hoe zij deze middelen beoordelen.¹⁰ Over het algemeen scoren de verschillende informatiemiddelen een ruime voldoende. De Amsterdamse Keuzegids krijgt de hoogste score (zie Figuur 4).

Figuur 4. Oordeel informatiemiddelen (VO-scholen, n=40, PO-scholen, n=134, ouders, n=938)¹¹

¹⁰ Niet alle informatiemiddelen worden door alle doelgroepen gebruikt. Daarom zijn niet alle middelen door de drie doelgroepen beoordeeld.

¹¹ Het aantal respondenten dat een cijfer heeft gegeven verschilt per informatiemiddel.

Keuzegidsen

Om de doorzoekbaarheid van de Amsterdamse Keuzegids te vergroten zou volgens enkele respondenten veel eerder een tabel opgenomen kunnen worden met de VO-scholen per onderwijstype (deze wordt nu pas gepresenteerd op p. 63). De ouders zouden ook een overzichtskaartje per wijk waarderen. Door te kunnen selecteren op wijk en/of op onderwijstype is het makkelijker zoeken. In een dergelijke tabel zou ook per VO-school aangegeven kunnen worden welke voorrangregels bijvoorbeeld gelden, het aantal brugklassen dat een VO-school heeft, overige bijzonderheden (bijvoorbeeld onderwijsvorm), etc. Ouders vinden de Parool Scholengids prettig omdat deze makkelijker leest (wat 'populairder' taalgebruik) en omdat VO-scholen per wijk worden gepresenteerd.

In algemene zin stellen ouders vragen bij de objectiviteit van de informatie. Een deel van de ouders geeft aan de voorkeur te geven aan neutrale en objectieve cijfers van bijvoorbeeld de onderwijsinspectie (zoals slagingspercentages).

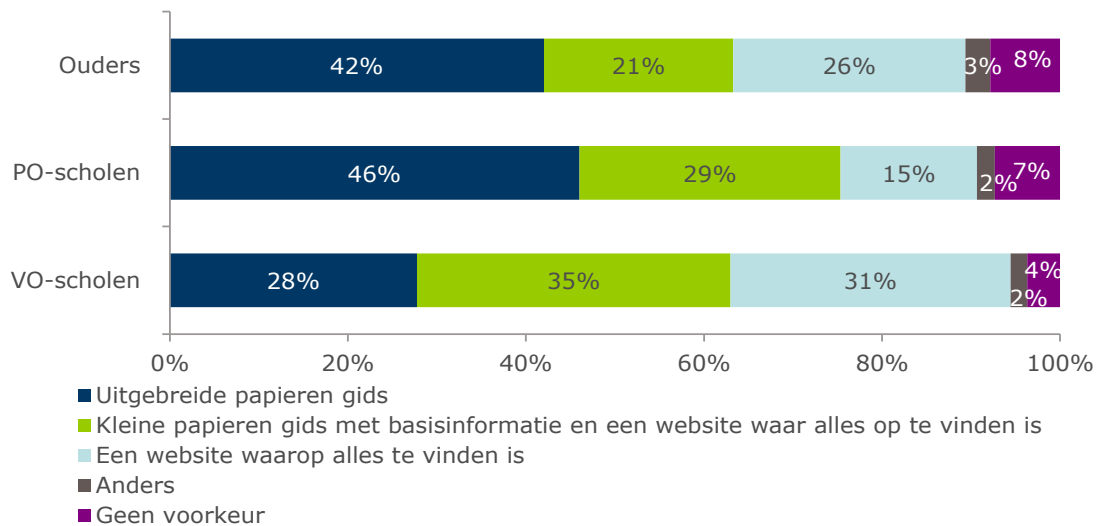
Websites

De kalender op de site van OCO waarmee open dagen gepland konden worden, wordt door enkele ouders genoemd als nuttig. Een dergelijke planning was ook te maken via schoolwijzer.nl. Op die manier kon er eenvoudig inzicht worden gecreëerd in het aanbod van open dagen. Ook de tool van het OCO om scholen te rangschikken op basis van voorkeur wordt genoemd als een waardevolle tool.

Zowel ouders als scholen geven aan dat de website van het OSVO toegankelijker geschreven zou kunnen worden voor het brede publiek. Ook wordt opgemerkt dat de informatie niet op alle punten (tijdig) compleet was en/of de website onvoldoende informatie bood, bijvoorbeeld ten aanzien van de bezwaarprocedure. Volgens ouders kan ook de toegankelijkheid van de website van VSA worden verbeterd.

3.1.4 Voorkeur voor type gids

Een papieren gids wordt door veel ouders zeer gewaardeerd. Een papieren gids wordt handig gevonden omdat dit volgens hen toch meer overzicht biedt dan een website (je kunt lekker bladeren, markeren, etc.). Het voordeel van een website daarentegen is de mogelijkheid om te filteren en te selecteren op basis van jouw criteria (bijvoorbeeld onderwijsvorm, fietsafstand). Sommige ouders vinden het nu wel erg zoeken in de gidsen. In de toekomst zou daarom de voorkeur van ouders uitgaan naar een combinatie van een papieren gids en een website (zie Figuur 5).

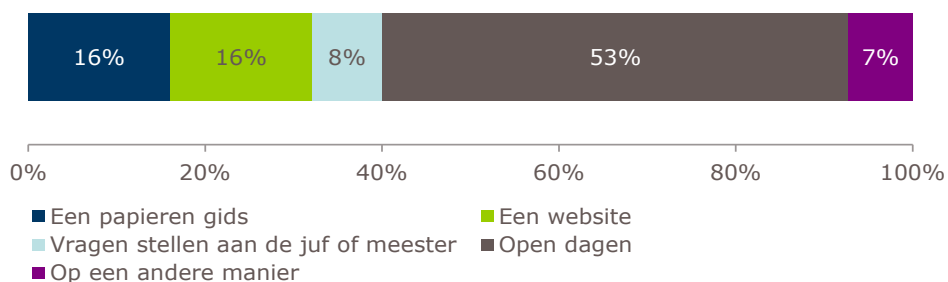

Figuur 5. Voorkeur type informatiemiddel (ouders, n=1.986, PO-scholen, n=150, VO-scholen, n=53)

Ook een groot deel van de respondenten van PO-scholen geeft de voorkeur aan een papieren gids. Een papieren gids is immers eenvoudig te gebruiken in de klas. Respondenten vanuit het voortgezet onderwijs zijn iets vaker voorstander van een website, eventueel in combinatie met een papieren gids (zie Figuur 5).

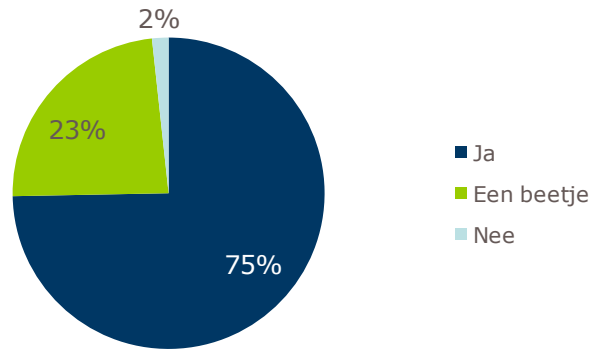
3.2 Open dagen

Leerlingen vinden de open dagen het meest belangrijk in de oriëntatiefase: 53% van de leerlingen die de enquête heeft ingevuld, geeft aan dat zij het liefst via open dagen dingen te weten komt over de VO-school (zie Figuur 6). Leerlingen vinden het belangrijk om het gebouw te zien en de sfeer te proeven. Ook de proeflessen die door sommige VO-scholen worden georganiseerd worden leuk en nuttig gevonden door leerlingen.

Figuur 6. Hoe kom je het liefst dingen te weten over de middelbare school? (Leerlingen, n=1.352)

Over het algemeen vinden de leerlingen dan ook dat de open dagen hen hebben geholpen bij het kiezen van VO-scholen voor op de voorkeurslijst (zie Figuur 7). In de gesprekken met enkele leerlingen werd ook aangegeven dat ze na het bezoeken van een VO-school soms toch meer of minder enthousiast waren dan voorheen en de betreffende VO-school op een andere plek hebben gezet op hun voorkeurslijst.

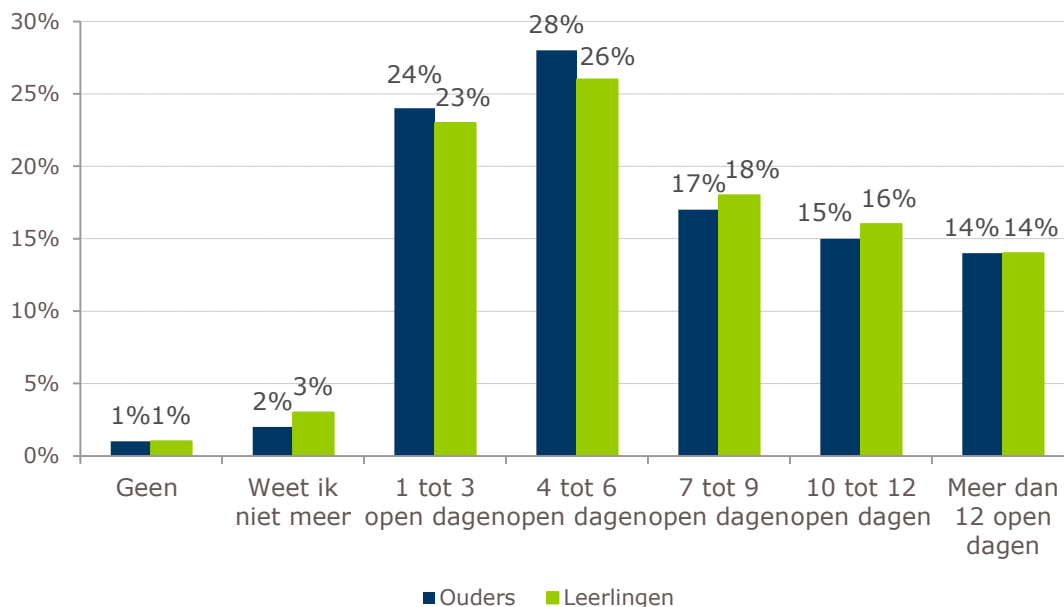
Figuur 7. Meerwaarde van open dagen (Leerlingen, n=1.225)

Ook ouders zijn over het algemeen positief over de opzet van de open dagen. De open dagen hebben geholpen bij het maken van een keuze en geven volgens veel ouders een goed beeld van de sfeer in de VO-school en zijn doorgaans ook interessant. Wel zijn veel ouders (36%) van mening dat de open dagen te druk waren (zie Figuur 8). Dit komt mede doordat de leerlingen een lange voorkeurslijst moeten opstellen en daardoor veel VO-scholen bezochten. VO-scholen zien ook dat steeds meer leerlingen uit groep 7 naar de open dagen komen.

Figuur 8. Hoe heeft u de open dagen ervaren (max. drie antwoorden) (Ouders, n=1.955)

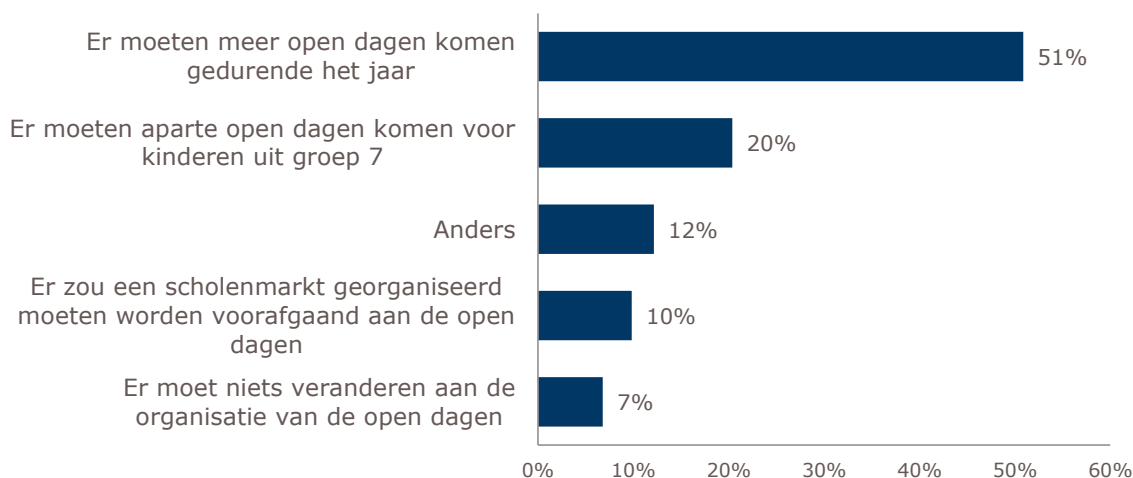
Ouders en leerlingen besluiten doorgaans om een groot deel van de VO-scholen die ze op hun voorkeurslijst willen zetten, te bezoeken. Bijna 1/3^e van de ouders en leerlingen bezocht dit jaar meer dan tien VO-scholen. De leerlingen met een VWO-advies zijn oververtegenwoordigd in deze groep (wat samenhangt met het advies aan deze leerlingen om een lange voorkeurslijst op te stellen).

Figuur 9. Aantal bezochte open dagen (Ouders n=1.357 en leerlingen n=1.352)

Al met al wordt het bezoeken van open dagen door ouders als intensief ervaren. De wens van veel ouders is dan ook om meer open dagen gedurende het jaar te organiseren (zie Figuur 10). Nu vinden de open dagen plaats in een hele korte tijdsperiode, waardoor het een intensieve aangelegenheid wordt. Door de open dagen te spreiden over het jaar kan de druk verlicht worden. In de interviews met VO-scholen wordt wel gewezen op de extra organisatorische lasten die extra open dagen met zich mee brengen voor VO-scholen. Enkele interviewrespondenten zouden ouders en leerlingen willen aanraden aan zich te concentreren op 5 of 6 open dagen en de rest van de VO-scholen te kiezen op basis van bijvoorbeeld de Keuzegids en de websites van VO-scholen.

Een deel van de ouders is ook voorstander van een aparte open dag voor leerlingen uit groep 7, zodat de eerste oriëntatie al eerder plaatsvindt. Er is minder animo voor een markt. Uit de toelichting en de interviews blijkt dat ouders (en leerlingen) het belangrijk vinden om een kijkje te kunnen nemen in de VO-school en op die manier de sfeer te kunnen proeven. Dat is niet mogelijk met een scholenmarkt.

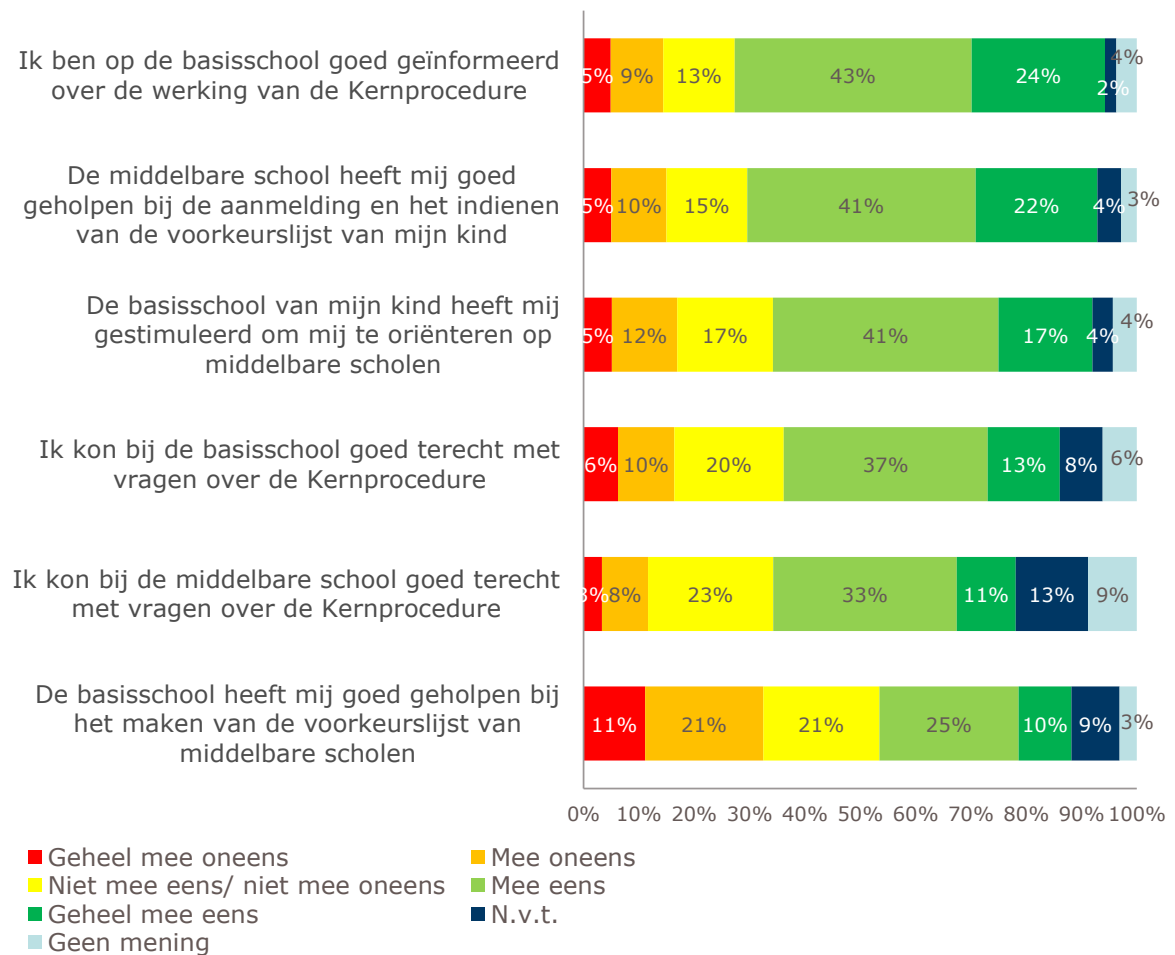
Figuur 10. Aanbevelingen t.a.v. de open dagen (ouders, n=629)

Ouders die 'anders' hebben aangeklikt, adviseren o.a. om te werken met voorinschrijving (en toewijzing van een tijdslot voor het bezoek), het organiseren van korte rondleidingen gedurende het jaar (bijv. op woensdagmiddag en/of in het weekend) of het enkel toelaten van leerlingen uit groep 8 met hun ouders op open dagen (en geen broertjes en/of zusjes).

3.3 Voorlichting

3.3.1 Oordeel van ouders over de rol van de PO- en VO-school

De PO-school speelt een belangrijke rol in de oriënterende fase en bij het opstellen van de voorkeurslijsten. Ouders zijn over het algemeen van mening dat zij goed geïnformeerd zijn over de werking van het plaatsingssysteem door de PO-school. In veel gevallen stimuleerde de PO-school ouders zich te oriënteren op VO-scholen en konden ouders bij de PO-school terecht voor vragen. Sommige PO-scholen organiseren hiervoor zelfs speciale informatieavonden. PO-scholen spelen een minder grote rol bij het opstellen van de voorkeurslijsten (zie Figuur 11).

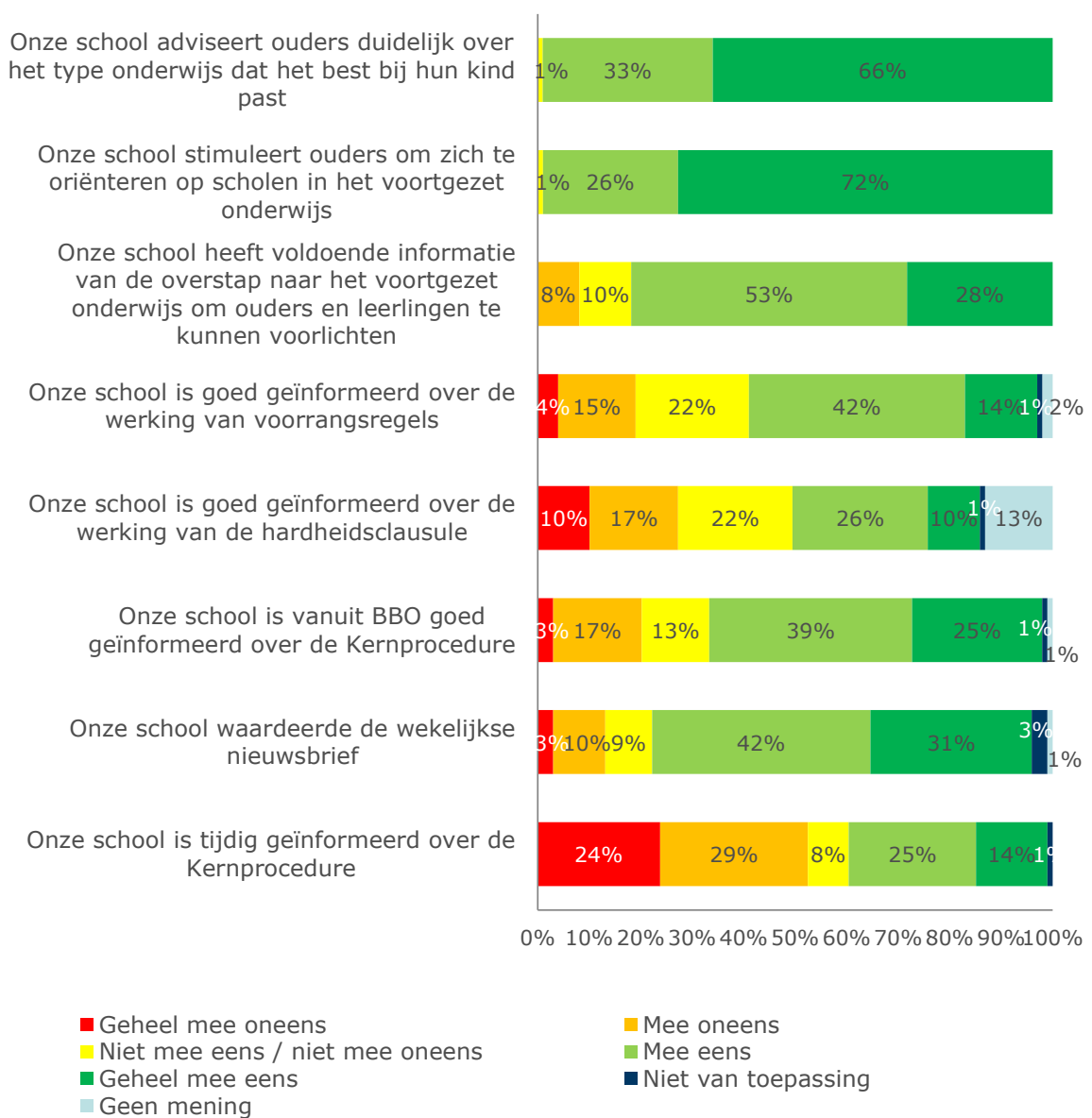
Figuur 11. Stellingen ten aanzien van de rol van de PO- en VO-school in het plaatsingssysteem (Ouders, n= 1.908)¹²

¹² In de online enquête voor ouders en leerlingen is gebruik gemaakt van de termen basisschool en middelbare school.

Op basis van bovenstaande figuur stellen we tevens vast dat veel ouders ook bij de VO-scholen doorgaans goed terecht konden voor informatie over de overstap. Het merendeel van de ouders richt zich echter (logischerwijs) als eerste tot de PO-school voor vragen, omdat dit voor hen één vast aanspreekpunt is.

3.3.2 Oordeel van PO-scholen over de informatievoorziening

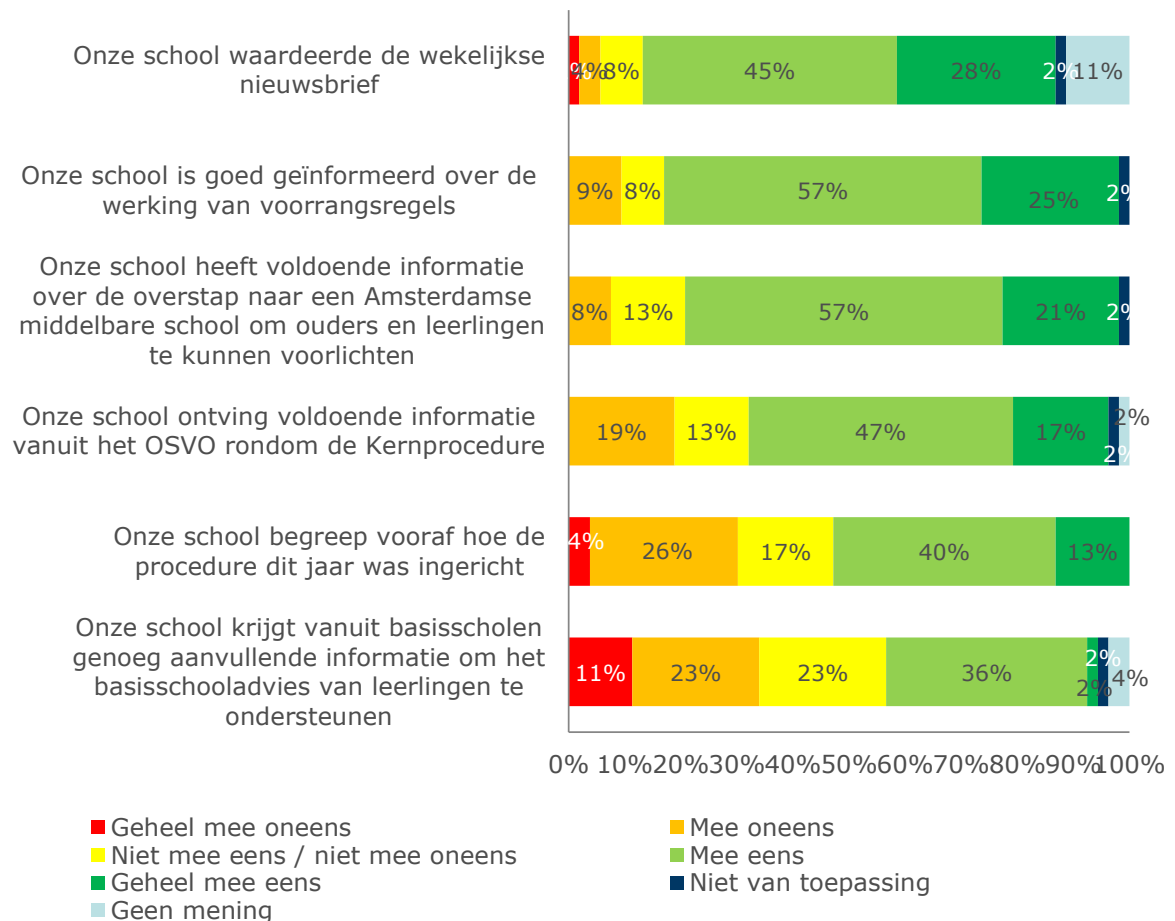
Alle respondenten vanuit het PO geven aan dat zij ouders duidelijk voorlichten over het type onderwijs dat bij hun kind past en dat zij ouders ook stimuleren om zich te oriënteren op scholen in het voortgezet onderwijs. Een ruime meerderheid (82%) van de respondenten geeft aan hiervoor over voldoende informatie te beschikken om ouders goed te kunnen voorlichten. Voor enkele respondenten was de informatie rondom de voorrangsregels en de hardheidsclausule niet helder. Het belangrijkste knelpunt was echter de timing: iets meer dan de helft van de respondenten geeft aan niet tijdig geïnformeerd te zijn. Dit zorgde voor onduidelijkheid in het begin (zie Figuur 12).

Figuur 12. Stellingen ten aanzien van de voorlichting (PO-scholen, n=144)

3.3.3 Oordeel van VO-scholen over de informatievoorziening

Over het algemeen geven de VO-scholen aan ook over voldoende informatie te beschikken om ouders en leerlingen te kunnen voorlichten over de overstap van het PO naar het VO (zie Figuur 13).

Figuur 13. Stellingen ten aanzien van de voorlichting (VO-scholen, n=53)

Aandachtspunt in het VO blijkt ook de timing te zijn van de informatieverstrekking: 30% van de respondenten geeft aan dat zij vooraf niet begreep hoe de procedure dit jaar was ingericht. De informatievoorziening kwam relatief laat op gang. Ook wordt door enkele respondenten aangegeven dat sommige informatie lastig te vinden was op de OSVO-website. Daarnaast is de uitwisseling van gegevens tussen PO- en VO-scholen een aandachtspunt. Ruim 1/3^e van de respondenten is van mening dat zij onvoldoende aanvullende informatie kreeg om het basisschooladvies van leerlingen te ondersteunen. In algemene zin wordt opgemerkt door respondenten dat het uitwisselen van onderwijskundige informatie kan worden verbeterd; de onderwijskundige documenten (ofwel Oki-docs) worden vaak laat of onvolledig aangeleverd met als gevolg dat de VO-scholen niet kunnen starten met de behandeling van de aanmelding van de leerling in kwestie.

3.4 Opstellen voorkeurslijst

Afhankelijk van het basisschooladvies moet een voorkeurslijst meer of minder lang zijn om geplaatst te kunnen worden op een VO-school van de voorkeurslijst. De volgende richtlijnen zijn afgegeven:

- Leerlingen met een VMBO-B- of VMBO-K-advies worden geadviseerd om zeker vier VO-scholen op hun voorkeurslijst in te vullen;
- Leerlingen met een VMBO-T-advies worden geadviseerd zeker zes VO-scholen op hun voorkeurslijst in te vullen, omdat hier meer wordt geloot;
- Leerlingen met een HAVO- of VWO-advies worden geadviseerd om een langere voorkeurslijst op te stellen. Wanneer er veel VO-scholen waar afgelopen jaar geloot is op de voorkeurslijst staan, wordt geadviseerd om de voorkeurslijst aan te vullen tot zeker twaalf VO-scholen.

Dit zie je ook terug in de lengte van de voorkeurslijsten van de leerlingen. Het blijkt dat het merendeel van de leerlingen zich aan de richtlijnen houdt. Zo'n 90% van de leerlingen geeft dan ook aan dat ze wisten dat het belangrijk is om een lange voorkeurslijst op te stellen. Dit moet volgens enkele interviewrespondenten uit het PO en VO wel benadrukt blijven worden, bijvoorbeeld richting leerlingen die alleen maar categorale gymnasia op hun lijst hebben staan. Hen moet je actief wijzen op de mogelijkheden binnen bredere scholengemeenschappen.

Tabel 1. Lengte voorkeurslijsten uitgesplitst naar schooladvies (leerlingen, n=1.430)

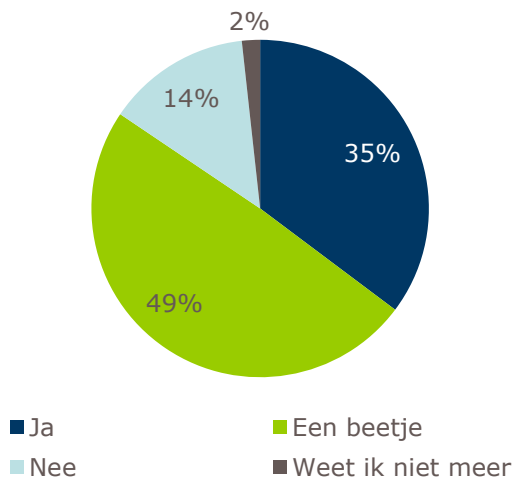
Aantal scholen op lijst	VMBO-b (+lwoo)	VMBO-b/k (+lwoo)	VMBO-k (+lwoo)	VMBO-t (+lwoo)	VMBO-t/HAVO	HAVO	HAVO/VWO	VWO
1	10%	8%	8%	8%	1%	4%	4%	1%
2	11%	10%	8%	3%	5%	2%	1%	1%
3	17%	27%	18%	8%	6%	4%	2%	2%
4	24%	24%	19%	12%	6%	3%	4%	2%
5	18%	10%	21%	16%	21%	9%	6%	2%
6	4%	6%	12%	24%	26%	6%	6%	3%
7	1%	4%	3%	8%	10%	5%	7%	2%
8	1%	2%	1%	9%	7%	9%	9%	4%
9	1%	0%	2%	1%	2%	3%	4%	5%
10	0%	2%	3%	3%	8%	15%	15%	15%
11	0%	0%	0%	1%	1%	8%	6%	6%
12	0%	0%	0%	3%	1%	21%	22%	30%
Meer dan 12	1%	4%	1%	1%	4%	7%	7%	26%
Weet ik niet	10%	2%	7%	4%	1%	3%	6%	2%
Tot. aantal	71	49	120	156	139	185	209	501

Een korte lijst kan een risico zijn, omdat de kans groter is dat je uitgeloot wordt. Zoals eerder beschreven in paragraaf 2.3 zijn er dit jaar in totaal 37 leerlingen niet geplaatst. In minimaal 20 gevallen is dit het gevolg van een korte voorkeurslijst.

3.4.1 Oordeel leerlingen over voorkeurslijsten

Het merendeel van de leerlingen (49%) vindt het opstellen van de voorkeurslijst "een beetje moeilijk" (zie Figuur 14). Uit gesprekken met enkele leerlingen bleek het vooral

lastig te zijn om te laatste paar VO-scholen te kiezen voor op de lijst; het kiezen van de eerste 5 à 6 VO-scholen lukt over het algemeen goed.

Figuur 14. Was het voor jou makkelijk om een voorkeurslijst te maken? (Leerlingen, n=1.433)

Leerlingen maken verschillende afwegingen bij het kiezen welke VO-school ze op nummer 1 zetten. Vaak gaan zij af op meningen van ouders, familie of broertjes en zusjes. Ook open dagen spelen een belangrijke rol (zie Figuur 15).

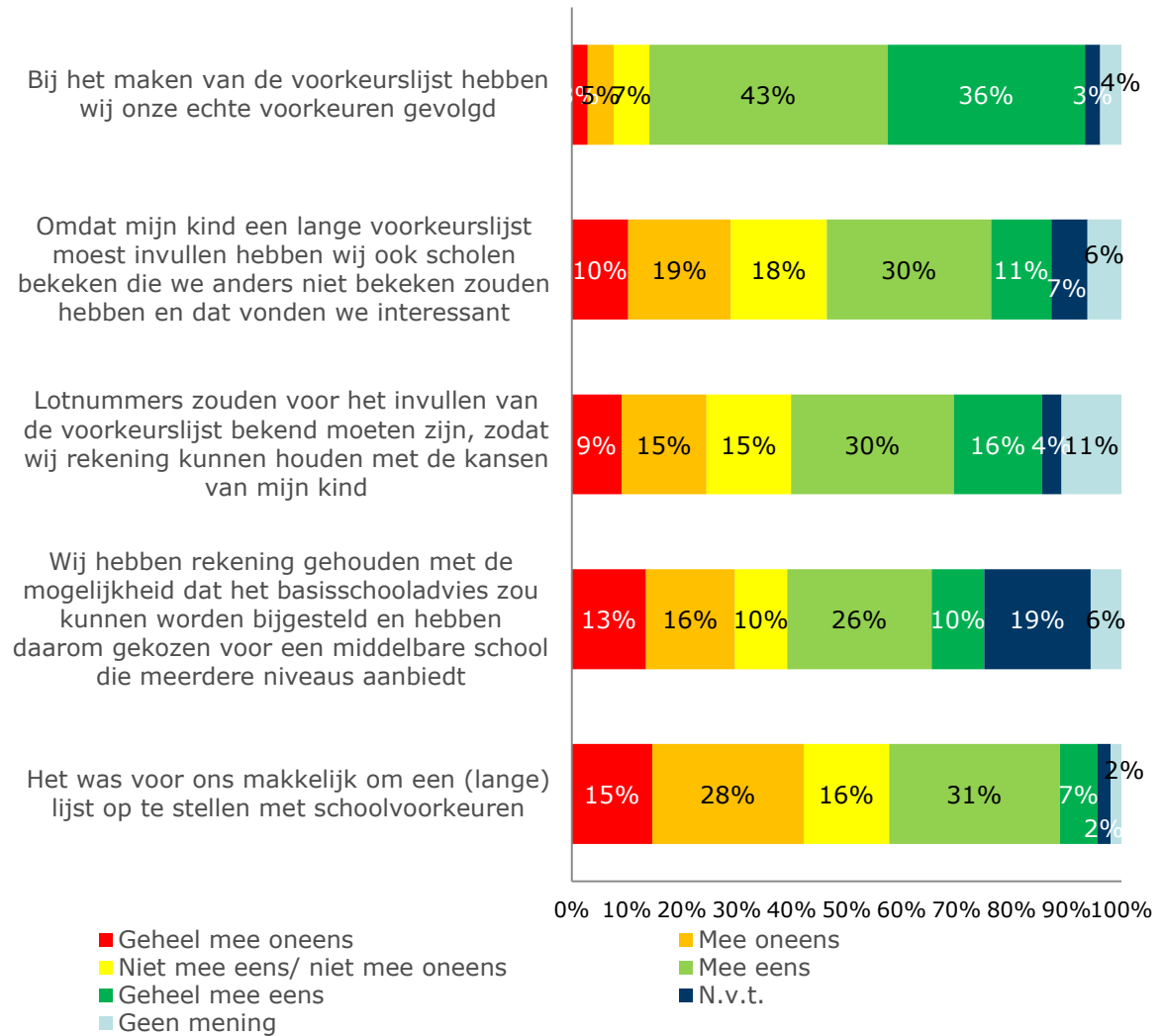
Figuur 15. Waarom was je het liefst naar de school op nummer 1 van je voorkeurslijst gegaan? (Leerlingen, n=273, vraag alleen gesteld aan leerlingen die niet op plek 1 zijn geplaatst)

3.4.2 Oordeel ouders over voorkeurslijsten

Een grote meerderheid van de ouders (79%) geeft aan bij het opstellen van de voorkeurslijst de echte voorkeuren te hebben opgegeven (zie Figuur 16). Het huidige lotings- en matchingssysteem laat dit toe. Van de leerlingen die met voorrang geplaatst zijn geeft 75% van de ouders aan de echte voorkeuren gevolgd te hebben tegenover 82% van de ouders van leerlingen die geen voorrangregels hebben ingezet. Indien ouders en leerlingen gebruik kunnen maken van voorrang, wordt dus iets vaker strategisch gekozen. Dat hangt ook samen met het feit dat dit jaar de voorrang alleen gold op de VO-school die op nummer één werd geplaatst.

Verder bezoekt 41% van de ouders VO-scholen die anders niet bezocht zouden worden (omdat er een lange lijst opgesteld moet worden) en vindt dit interessant. Zo'n 30% van de ouders is het hier niet mee eens (zij bezoeken geen extra VO-scholen en/of vinden deze bezoeken niet interessant). Zie ook paragraaf 3.2– open dagen.

In totaal zou 46% van de ouders graag van tevoren het lotnummer weten, zodat zij hier met het opstellen van de voorkeurslijst rekening mee kunnen houden. Een kwart van de ouders is het hier niet mee eens.

Figuur 16. Stellingen ten aanzien van het opstellen van voorkeurslijsten (Ouders, n=1.817)

Verder blijkt dat ongeveer 36% van de ondervraagde ouders bij het opstellen van de voorkeurslijst rekening houdt met de mogelijkheid dat het basisschooladvies zou kunnen worden bijgesteld op basis van de eindtoets. Zij kiezen doorgaans voor het opnemen van brede scholengemeenschappen op de voorkeurslijst.

Tot slot zijn de ouders verdeeld over de vraag of het makkelijk was om een (lange) voorkeurslijst op te stellen. De helft van de ouders vond dit inderdaad gemakkelijk, de andere helft vond dit moeilijk. Onder de ouders waarvan de leerlingen een HAVO-, HAVO/VWO- of VWO-advies heeft, ligt het percentage dat het niet makkelijk vond iets hoger (47%), terwijl 32% van de ouders van VMBO-leerlingen het opstellen van een (lange) voorkeurslijst niet makkelijk vonden.

3.5 Plaatsing

Voor 92% van de ondervraagde ouders geldt dat hun kind na de zomervakantie naar de VO-school gaat waar het op 7 april werd geplaatst. Bij de overige 8% is er veelal sprake van een heroverwogen basisschooladvies, waardoor de leerling toch naar een andere VO-school gaat (43%), is men van mening veranderd over de VO-school (20%) of kan men gebruik maken van een plek op de reservelijst (20%). Daarnaast is een zeer beperkt aantal leerlingen niet geplaatst, gaat men verhuizen of is er een andere reden waarom men naar een andere VO-school gaat.

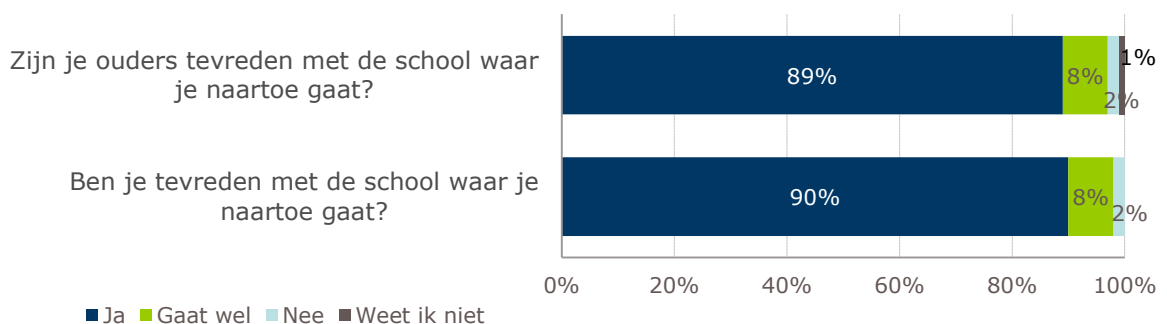
Aan de VO-scholen is gevraagd in hoeverre ze reservelijsten hebben en in hoeverre deze ook daadwerkelijk worden aangesproken (zie Figuur 17). Iets meer dan de helft van de VO-scholen heeft een reservelijst. VO-scholen met een reservelijst gebruiken deze doorgaans ook.

Figuur 17. Maakt uw school gebruik van reservelijsten (VO-scholen, n=54)

Oordeel over de uiteindelijke plaatsing

Aan de leerlingen is gevraagd in hoeverre ze tevreden zijn met de VO-school waar ze na de zomervakantie heen gaan. Over het algemeen geven de leerlingen aan dat zijzelf en ook hun ouders tevreden zijn met die VO-school. Ook uit gesprekken met enkele leerlingen komt dit beeld naar voren.

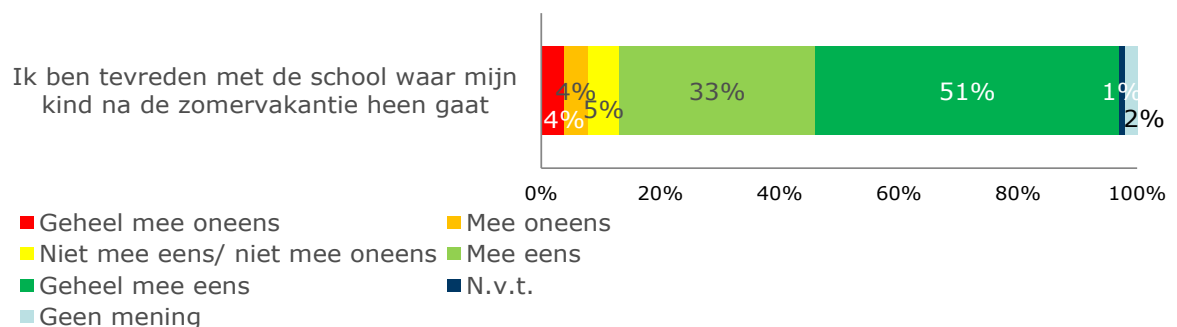
Figuur 18. Tevredenheid met plaatsing (leerlingen, n=1.425)

Hierbij geldt wel dat hoe lager de VO-school op de voorkeurslijst stond, hoe meer leerlingen in die groep relatief ontevreden/teleurgesteld zijn. Uit de gesprekken met leerlingen, ouders en leerkrachten uit groep 8 blijkt echter ook dat de teleurstelling vaak van relatief korte duur is; na enige tijd van gewenning (en nog eens langs de nieuwe VO-school fietsen) neemt de ontevredenheid af.

Tabel 2. Tevredenheid leerlingen met de plaatsing (uitgesplitst naar hoogte plaatsing, leerlingen, n=1.425)

Plek op voorkeurslijst	Ja	Nee	Gaat wel	n
Plek 1	97%	2%	0%	1101
Plek 2	77%	21%	3%	112
Plek 3	71%	29%	0%	41
Plek 4	40%	40%	20%	10
Plek 5	50%	45%	5%	20
Plek 6	22%	78%	0%	9
Plek 7	22%	44%	33%	9
Plek 8	18%	18%	64%	11
Plek 9 of lager	38%	31%	31%	13
Ik ga naar een school die niet op mijn lijst stond	100%	0%	0%	1
Weet ik niet meer	67%	33%	0%	12
Niet van toepassing	71%	22%	7%	86
Alle leerlingen	90%	8%	2%	1425

Ook aan ouders zelf is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn met de VO-school waar hun kind is geplaatst. Dit geeft een vergelijkbaar beeld: 84% van de ondervraagde ouders is (zeer) tevreden.

Figuur 19. Tevredenheid met plaatsing (ouders, n=1817)

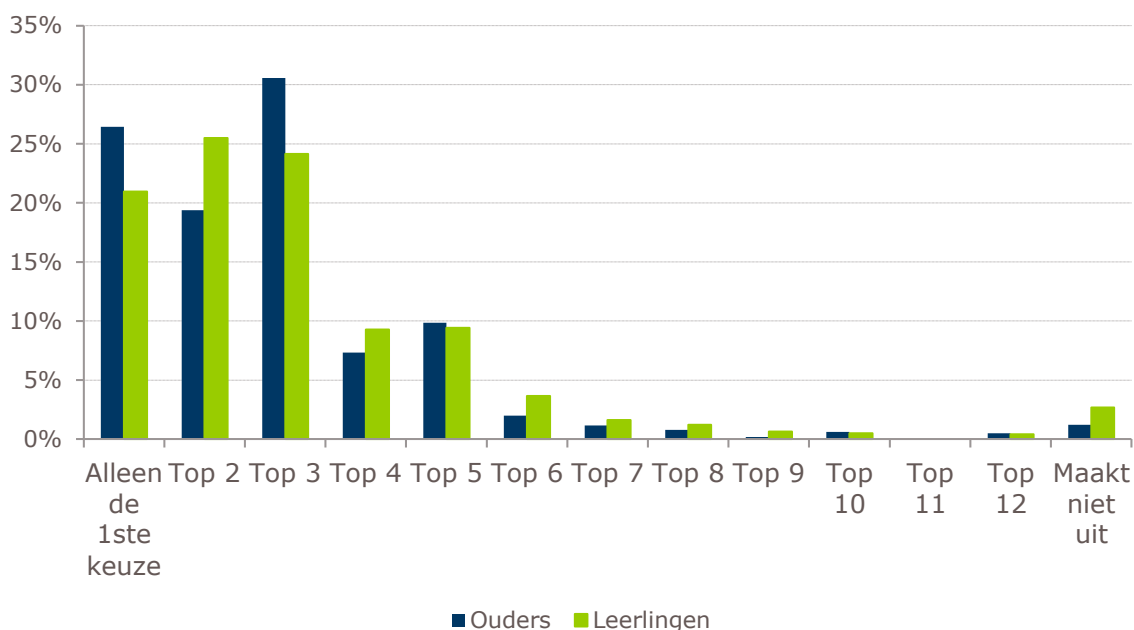
Ook onder ouders zie je dat de tevredenheid samenhangt met de hoogte van de VO-school op de voorkeurslijst. Bij een VO-school buiten de top 5 zijn er relatief veel ouders minder tevreden met de uiteindelijke plaatsing (al is 44% van de ouders met een kind dat op plek 9 of lager wordt geplaatst hiermee alsnog tevreden).

Tabel 3. Tevredenheid van ouders met de plaatsing (uitgesplitst naar hoogte plaatsing, ouders, n=1.817)

Plek op voorkeurslijst:	Geheel mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens/ niet mee oneens	Mee eens	Geheel mee eens	N.v.t.	Geen mening	n
Plek 1	1%	2%	3%	32%	59%	1%	2%	1373
Plek 2	7%	6%	11%	40%	36%	1%	0%	163
Plek 3	7%	12%	9%	44%	26%	0%	1%	68
Plek 4	17%	4%	30%	26%	17%	0%	4%	23
Plek 5	8%	17%	21%	29%	21%	0%	4%	24
Plek 6	20%	20%	25%	15%	15%	0%	5%	20
Plek 7	36%	18%	9%	27%	9%	0%	0%	11
Plek 8	29%	12%	29%	18%	6%	0%	6%	17
Plek 9 of lager	36%	14%	7%	14%	29%	0%	0%	14
Kind kon niet geplaatst worden	25%	5%	20%	25%	20%	5%	0%	20
Weet ik niet meer	6%	11%	0%	51%	29%	0%	3%	35
Niet van toepassing	6%	6%	8%	39%	33%	6%	2%	49
Alle ouders	4%	4%	5%	33%	51%	1%	2%	1817

Met welke plek op de voorkeurslijst is men over het algemeen tevreden?

Over het algemeen zouden ouders en leerlingen tevreden zijn als zij op één van de VO-scholen uit hun top drie worden ingeloot. Bij een plaatsing buiten de top 5 neemt de tevredenheid snel af. Dit komt ook overeen met het beeld dat leerlingen het vooral moeilijk vinden om het 'tweede deel' van de voorkeurslijst in te vullen (school 6-10).

Figuur 20. Met welke plek op de voorkeurslijst was u/je tevreden geweest (ouders, n=1.815 en leerlingen, n=1.425)

3.6 Profielklassen

3.6.1 Oordeel ouders en leerlingen

Van de ondervraagde leerlingen heeft 39% een profielklas (sport, kunst, cultuur, tweetalig onderwijs) op de voorkeurslijst gezet. Van deze leerlingen wilde 60% ook graag naar deze specifieke klas. De overige 40% wilde graag naar deze VO-school en niet per se de profielklas (zie Figuur 21).

Figuur 21. Waarom heb je een profielklas op je voorkeurslijst gezet (Leerlingen, n=556)

Aan de ouders is gevraagd of een profielklas meespeelt in de keuze voor een VO-school. 46% van de ouders is van mening dat het vooral om de specifieke VO-school gaat en niet om de profielklas. 39% van de ouders laat de aanwezigheid van een profielklas wel meewegen in de keuze voor een bepaalde VO-school en 15% wilde graag dat hun kind naar een profielklas ging (zie Figuur 22).

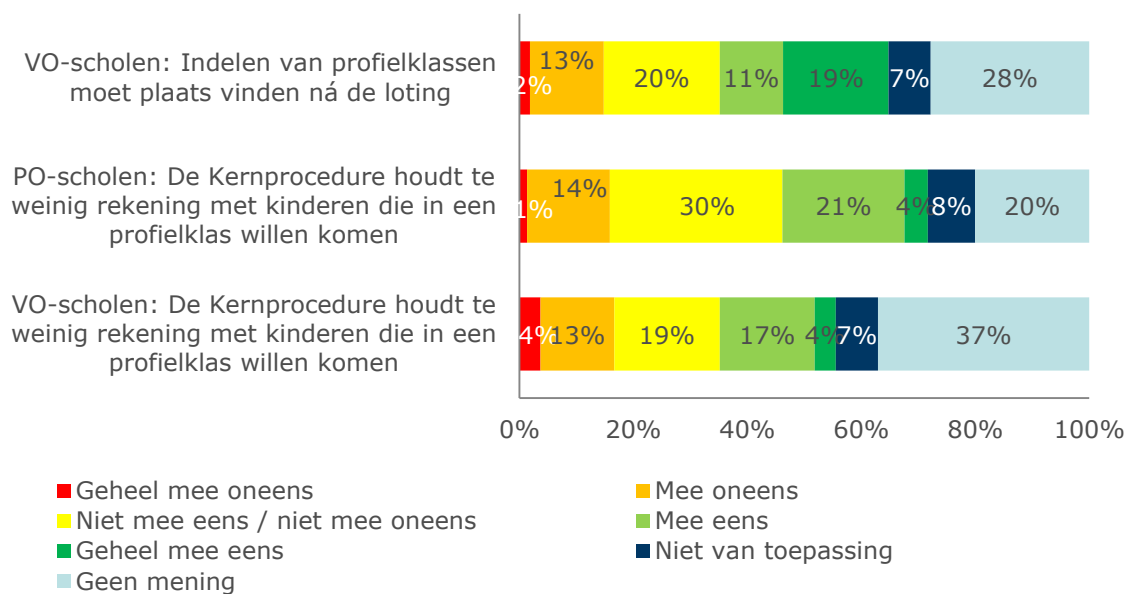
Figuur 22. Hoe belangrijk vindt u profielklassen bij de keuze voor een school? (Ouders, n=1.734)

Niet alle ouders vinden de informatie over de profielklassen duidelijk (21%). Het blijkt niet altijd duidelijk voor ouders of een specifieke VO-school het wel of niet toe laat om meerdere klassen op te voeren op de voorkeurslijst. Hier lijken diverse VO-scholen ook anders mee om te gaan (evenals het wel of niet hanteren van extra criteria, etc.). Ook is het niet altijd duidelijk of je wel of niet teruggeplaatst wordt naar een reguliere klas indien je bij een auditie bijvoorbeeld niet geschikt lijkt te zijn voor een profielklas na plaatsing.

Als aanbeveling geven diverse respondenten mee dat het wellicht een mogelijkheid zou zijn om leerlingen zich te laten inschrijven voor een VO-school. Na enkele maanden in de eerste klas zouden zij vervolgens kunnen kiezen voor een profielklas.

3.6.2 Oordeel PO- en VO-scholen

Aan scholen is gevraagd of men vindt dat het huidige plaatsingssysteem voldoende rekening houdt met leerlingen die in een profielklas willen komen. Hier komt geen eenduidig oordeel over, een groot deel van de scholen heeft hierover geen mening.

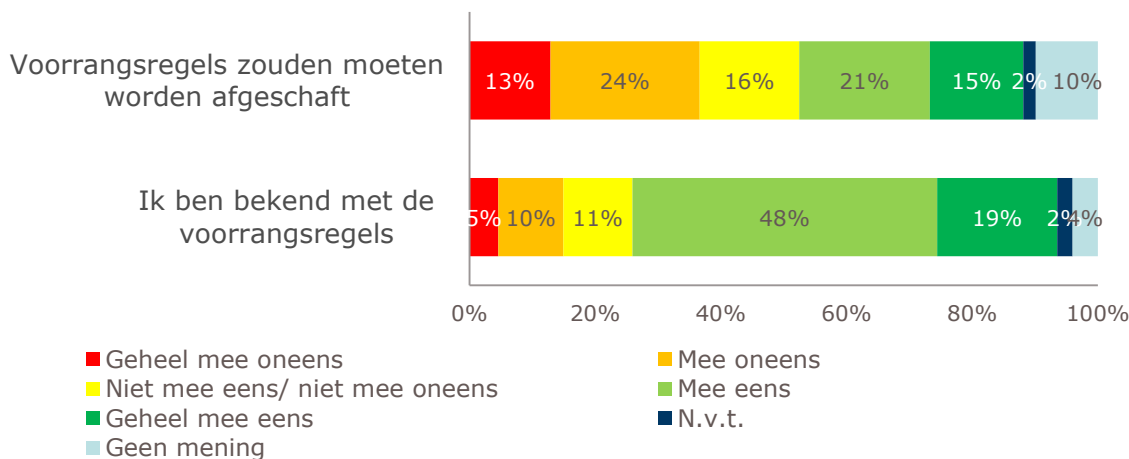

Figuur 23. Stelling ten aanzien van profielklassen. (PO-scholen, n=145; VO-scholen, n=54)

3.7 Voorrangsregels

3.7.1 Oordeel ouders

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 kunnen er voor sommige leerlingen voorrangsregels gelden. De meerderheid van de ouders is bekend met deze regels (zie Figuur 24). Ouders oordelen wisselend over het nut van de voorrangsregels: 36% van de ouders is van mening dat ze afgeschaft zouden moeten worden, terwijl 37% het hier niet mee eens is. Andere ouders hebben geen mening of staan hier neutraal tegenover.

Figuur 24. Stellingen ten aanzien van voorrangsregels (ouders, n=1.908)

Over het algemeen geldt dat met name de voorrangsregels m.b.t. type onderwijs (zoals Montessori, Dalton en vrije school) waardevol worden gevonden, in tegenstelling tot de voorrang op basis van broertjes en zusjes. Al zou het volgens enkele ouders nuttig zijn als de VO-school ook beoordeeld of dit type onderwijs ook wenselijk is voor de leerling in het voortgezet onderwijs. Bij enkele ouders bestaat nu het beeld dat sommige leerlingen 'profiteren' van deze voorrangregel, terwijl het type onderwijs niet per se bij die leerling

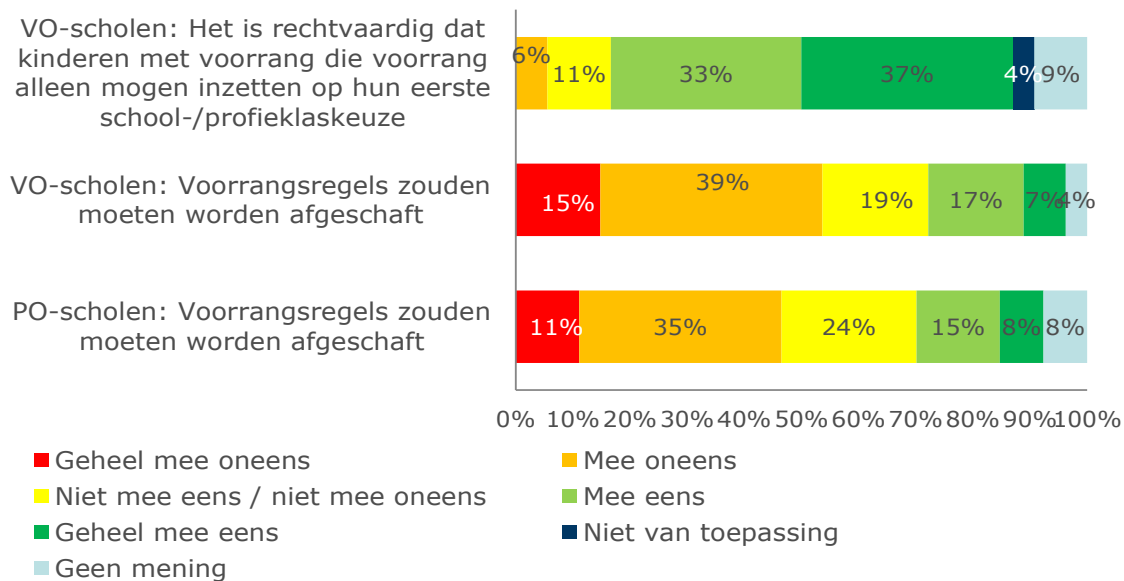
past. Doordat de voorrangregel enkel geldt op de eerste voorkeur, kiezen enkele leerlingen en hun ouders ook strategisch om deze VO-school op de eerste plaats te zetten (ten koste van een echte eerste voorkeur).

Daarnaast geven enkele ouders aan voorstander te zijn van voorrang voor leerlingen uit Amsterdam boven leerlingen die van buiten Amsterdam komen. Zij zijn van mening dat leerlingen uit Amsterdam eerst geplaatst zouden moeten worden. Dit mede omdat de leerlingen van buiten Amsterdam een 'terugval optie' hebben indien zij niet ingeloot worden op hun VO-school van voorkeur, namelijk een VO-school in de eigen woonplaats (waar vaak niet geloot hoeft te worden). Respondenten vanuit scholen geven echter aan dat deze 'terugvaloptie' lang niet altijd aanwezig is, bijvoorbeeld als een leerling graag wil mee loten voor een plaats op een categoriaal gymnasium. Bovendien is het niet toegestaan om voorrang te geven op basis van woonplaats. Amsterdam heeft namelijk een regiofunctie als het gaat om het aanbieden van onderwijs, dit houdt in dat leerlingen uit de regio net zoveel recht hebben om zich aan te melden op een Amsterdamse VO-school als leerlingen uit Amsterdam zelf en er dus niet toegelaten mag worden op basis van woonplaats.

Enkele ouders pleiten tot slot voor het afgeven van een apart VWO+/gymnasiumadvies, waarmee leerlingen voorrang krijgen op een categoriaal gymnasium. Landelijk is echter vastgesteld dat er geen apart VWO+/gymnasiumadvies mag worden gegeven, het afgeven van een apart VWO+/gymnasiumadvies in de gemeente Amsterdam is dus niet toegestaan. Daarnaast moet een gymnasium leerlingen plaatsen op basis van het basisschooladvies (en men mag bijvoorbeeld de scores van toetsen niet mee laten wegen). Dit betekent dat iedereen met een VWO-advies kan worden geplaatst op een categoriaal gymnasium. Dit wordt door sommige ouders als oneerlijk gezien. Veel vertegenwoordigers van zowel PO- als VO-scholen die gesproken zijn waarschuwen echter voor het risico op segregatie.

3.7.2 Oordeel PO- en VO-scholen

Ruim 2/3^e van de VO-scholen vindt het rechtvaardig dat leerlingen voorrang alleen mogen inzetten op hun eerste keuze of profielkeuze. Ook vindt zowel een meerderheid van de VO- als de PO-scholen dat voorrangsregels niet zouden moeten worden afgeschaft. Er is hier echter geen onderscheid gemaakt in type voorrang. Uit interviews is gebleken dat het eventuele afschaffen van voorrangsregels vooral zou moeten gelden voor de broertjes/zusjes voorrangsregel.

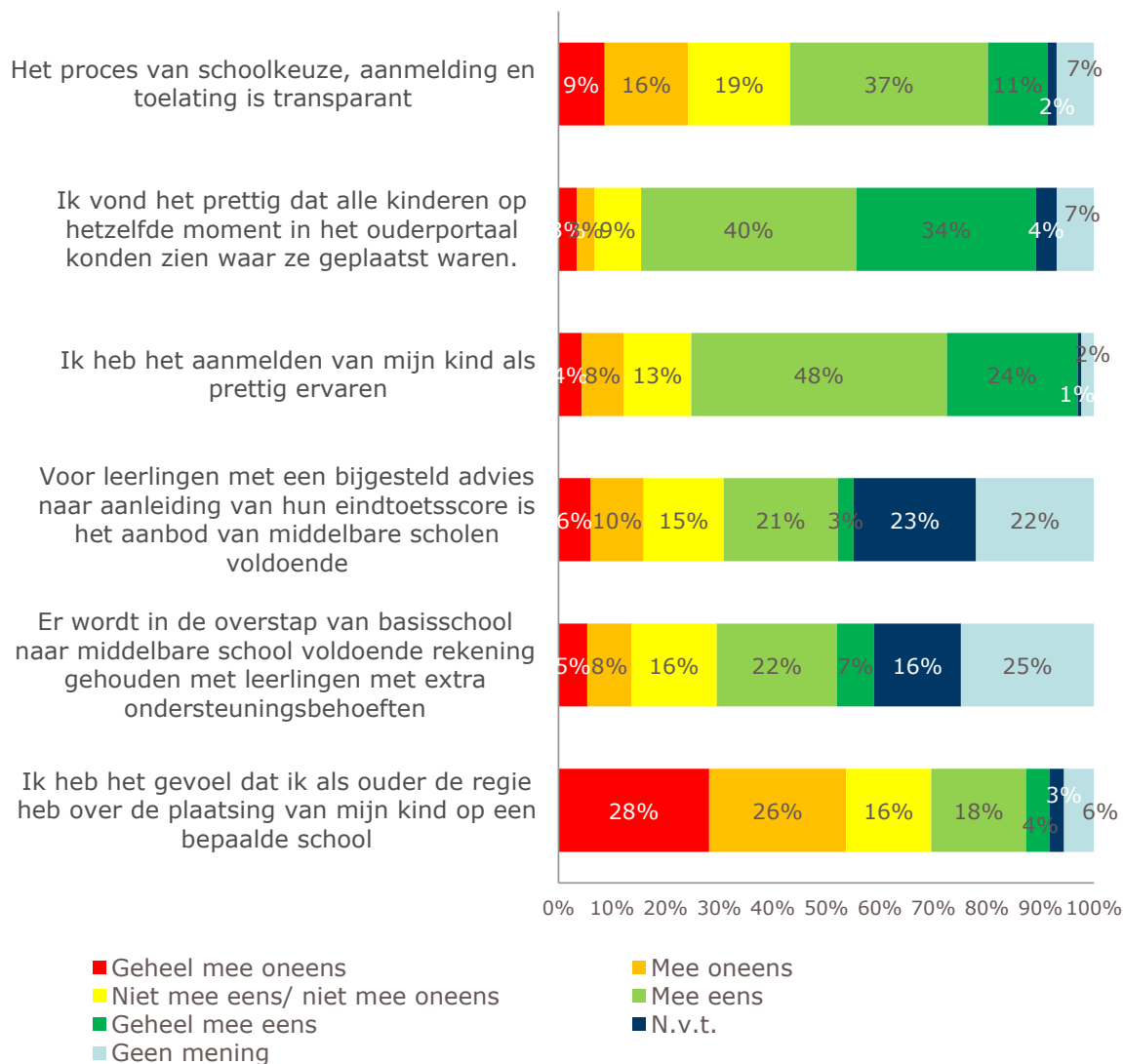

Figuur 25. Stellingen ten aanzien van voorrangregels. (PO-schoolen, n=145; VO-schoolen, n=54)

3.8 Oordeel opzet & procedure plaatsingsysteem

3.8.1 Oordeel van ouders

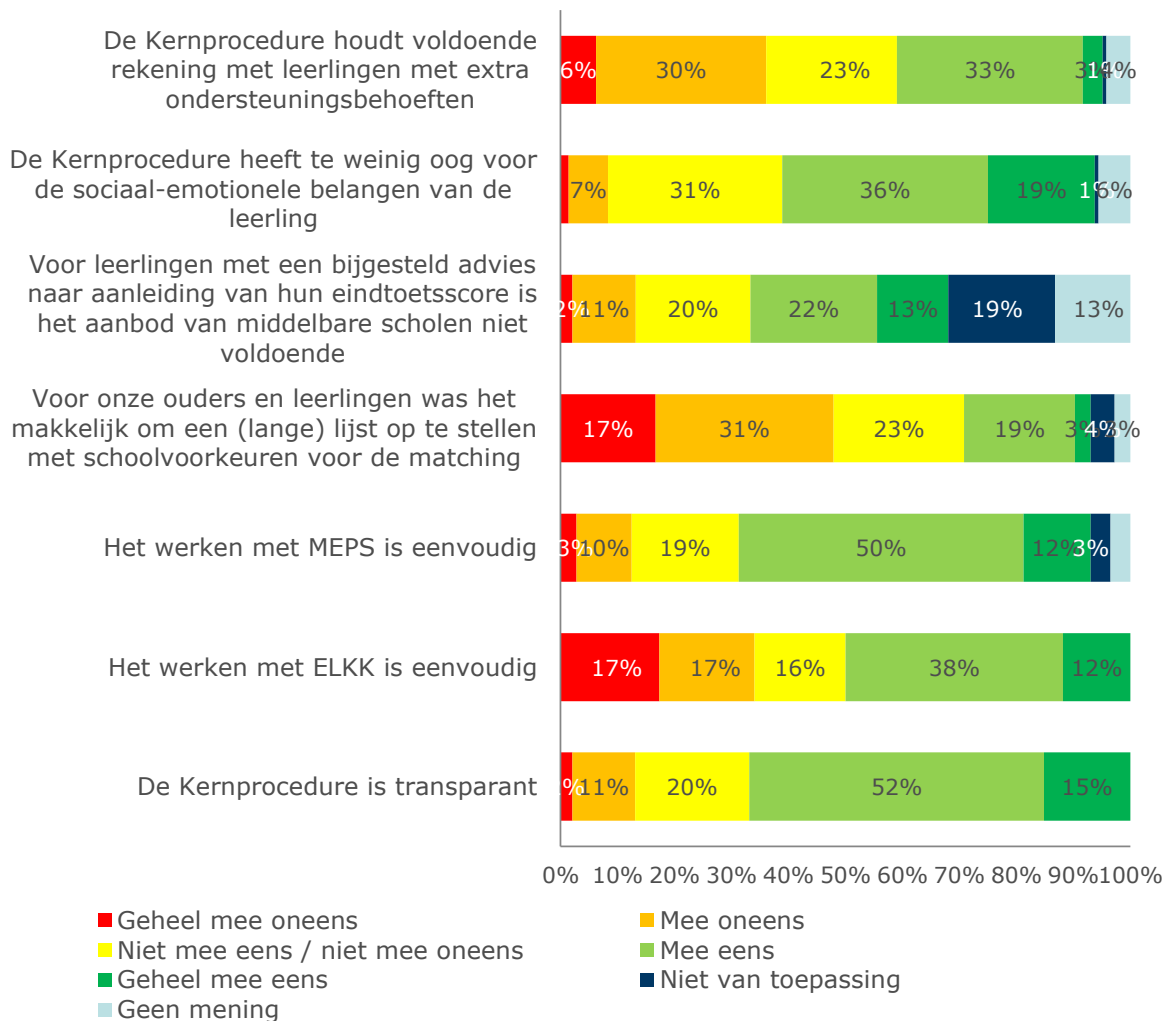
Over het algemeen zijn ouders tevreden over de procedure: deze is volgens een groot deel van de ouders transparant, het aanmelden wordt doorgaans als prettig ervaren en ook de centrale bekendmaking wordt als prettig ervaren (zie Figuur 26). De procedure zorgt er wel voor dat een groot deel van de ouders geen regie ervaart over de plaatsing van de leerling: plaatsing is immers voor een groot deel afhankelijk van het lotnummer.

Figuur 26. Tevredenheid ouders opzet en procedure plaatsingssysteem (Ouders, n=1.908)

3.8.2 Oordeel van PO-scholen

Ook aan vertegenwoordigers van PO-scholen is gevraagd hoe zij de opzet en de procedure van het plaatsingssysteem ervaren. Over het algemeen geeft men aan het plaatsingssysteem transparant te vinden. Wel zou er volgens een deel van de respondenten meer rekening gehouden kunnen worden met leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften en ook de sociaal-emotionele belangen van de leerling. Ook wordt opgemerkt dat het voor veel ouders en leerlingen niet eenvoudig is om een (lange) voorkeurslijst op te stellen (zie Figuur 27).

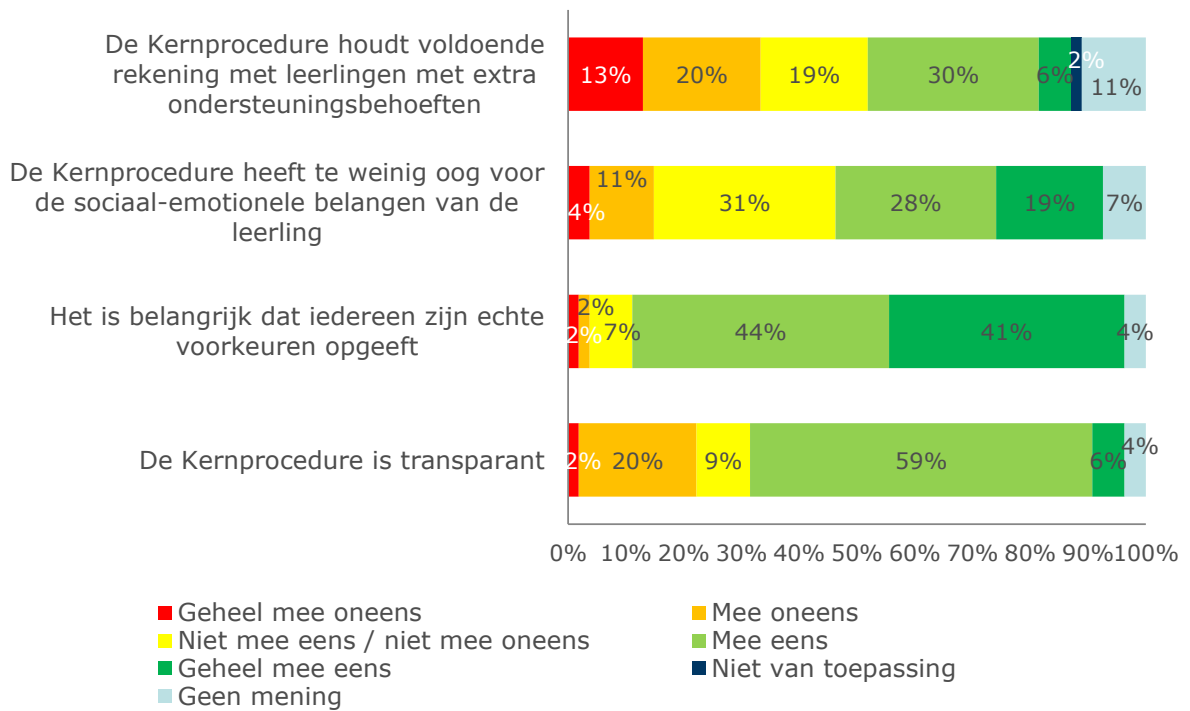

Figuur 27. Tevredenheid PO-scholen opzet en procedure plaatsingssysteem (PO-scholen, n=145)

Een deel van de respondenten geeft ook aan het werken met ELKK niet eenvoudig te vinden. Het systeem is traag en werkt niet prettig. Het wordt tevens niet prettig gevonden dat er met twee systemen wordt gewerkt (ELKK en MEPS). Respondenten uit het PO zien (net als respondenten uit het VO, zie paragraaf 3.8.3) graag dat deze twee systemen worden geïntegreerd.

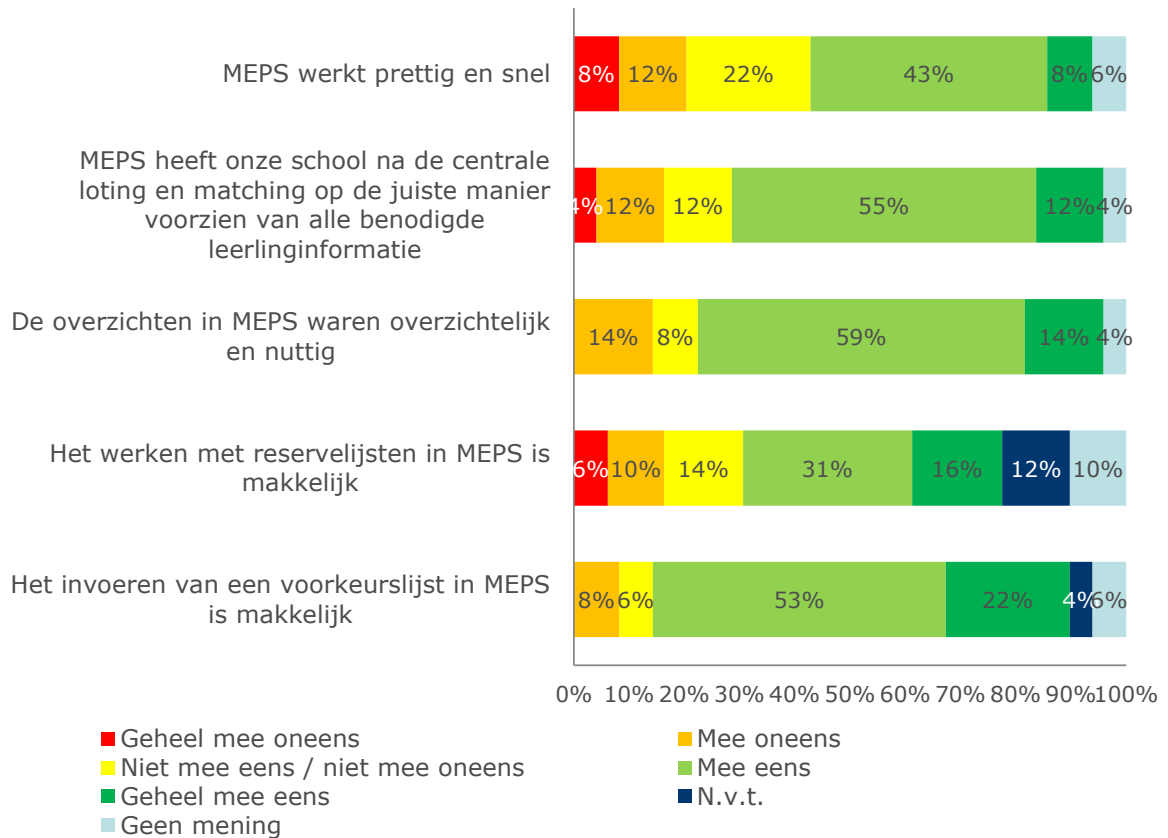
3.8.3 Oordeel VO-scholen

Een groot deel van de vertegenwoordigers van de VO-scholen vindt het plaatsingssysteem transparant (hoewel er bij aanvang over sommige punten nog wat onduidelijkheid bestond bij gebrek aan tijdige informatie, zie ook paragraaf 3.3.3). Een groot deel van de respondenten vindt het belangrijk dat iedereen zijn echte voorkeuren opgeeft (wat bij dit huidige systeem mogelijk is). Ook hier geven respondenten aan dat er meer rekening gehouden kan worden met leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften en de sociaal-emotionele belangen van leerlingen (Zie Figuur 28). Vooral VO-scholen die LWOO aanbieden vinden dat de procedure te weinig oog heeft voor de sociaal-emotionele belangen van leerlingen (55%, n=9) en vinden dat het plaatsingssysteem niet voldoende rekening houdt met leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften (44%, n=9).

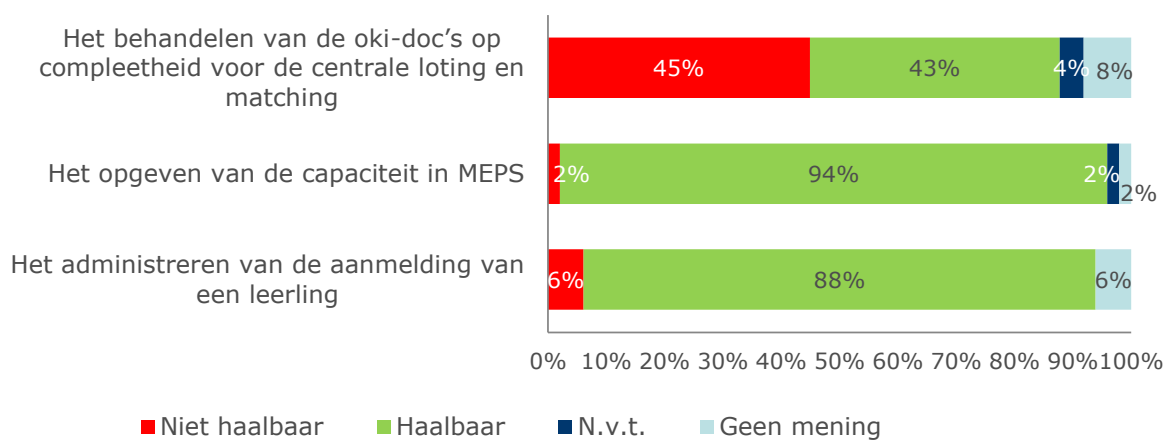
Figuur 28. Tevredenheid VO-scholen opzet en procedure plaatsingsysteem (VO-scholen, n=54)

Aan de VO-scholen zijn tevens enkele stellingen voorgelegd m.b.t. het gebruik van MEPS. Over het algemeen is men tevreden over dit systeem: het systeem voorziet de VO-scholen van de benodigde leerlinginformatie (na plaatsing), de overzichten in MEPS worden door de meerderheid van de respondenten overzichtelijk en nuttig gevonden, het invoeren van de voorkeurslijsten wordt makkelijk gevonden en ook het werken met reservelijsten wordt over het algemeen makkelijk gevonden. Het meeste discussie bestaat er over de mate waarin het MEPS prettig en snel werkt: 20% van de respondenten is van mening dat dit niet het geval is (zie Figuur 29). Veel respondenten zouden graag het ELKK-systeem en het MEPS geïntegreerd zien in één systeem. In elke interviews komt ook de mogelijkheid tot centrale inschrijving naar voren als een mogelijke verbetering. Op die manier worden de administratieve lasten voor VO-scholen met veel aanmeldingen minder. Ook hoeven leerlingen zich niet aan te melden bij een VO-school, waar die wellicht niet eens geplaatst wordt.

Figuur 29. Oordeel VO-scholen over het MEPS (VO-scholen, n=54)

Tot slot zijn er een drietal stellingen voorgelegd m.b.t. de haalbaarheid van de diverse deadlines in de procedure (zie Figuur 30). Het blijkt dat de deadline voor het opgeven van de capaciteit in MEPS en ook de deadline voor het administreren van de aanmelding van een leerling over het algemeen goed haalbaar waren. De deadline voor het behandelen van de Oki-doc's op compleetheit voor de centrale loting en matching wordt echter door veel respondenten niet haalbaar geacht. Een deel van hen geeft in de toelichting aan dat dit (mede) komt doordat de PO-scholen de Oki-docs vaak laat of onvolledig aanleveren (zie ook paragraaf 3.3.3). Vooral voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte is de periode te kort voor inhoudelijke afstemming met de PO-school.

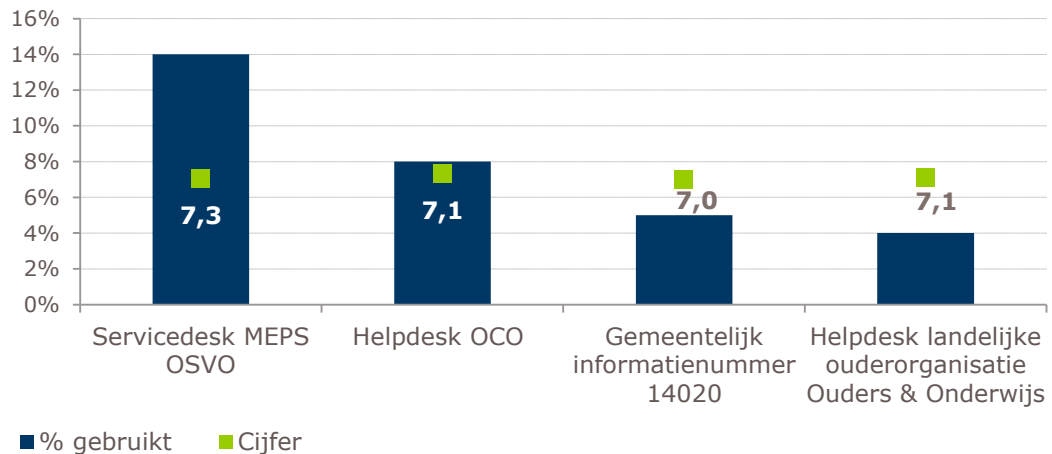

Figuur 30. Geef aan in hoeverre de voor u vastgestelde deadlines haalbaar waren, als het gaat om de genoemde onderdelen (VO-scholen, n=54)

3.9 Oordeel helpdesks en informatiekanalen

3.9.1 Oordeel van ouders

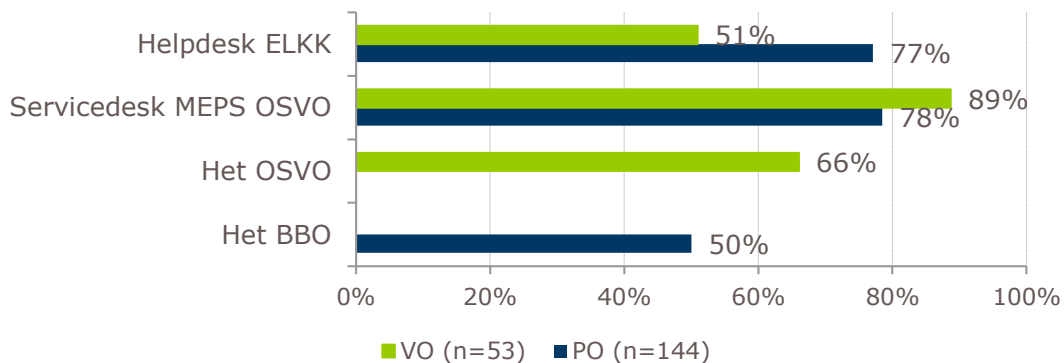
De servicedesk MEPS OSVO wordt het meest gebruikt door ouders en krijgt gemiddeld een 7,3. De overige informatiekanalen worden minder gebruikt door ouders. De ouders die deze kanalen wel gebruiken, geven deze kanalen ook een ruime voldoende.

Figuur 31. Gebruik informatiekanalen en rapportcijfer (1-10) (ouders, n=1.357)

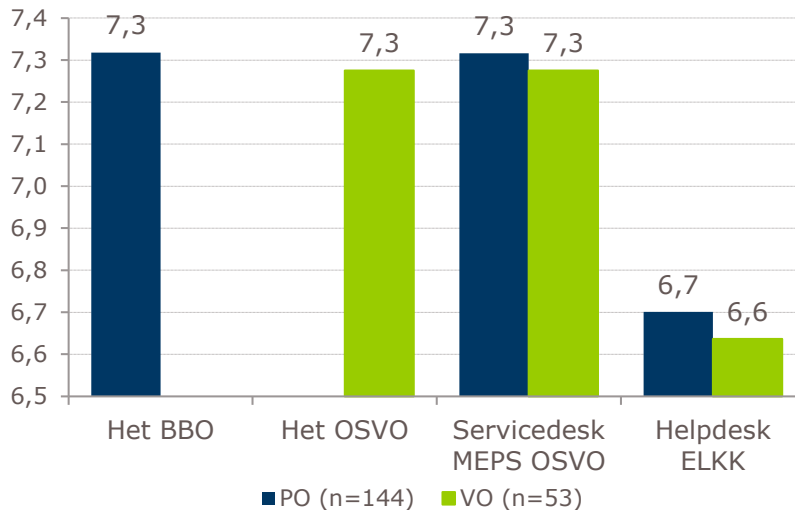
3.9.2 Oordeel van VO- en PO-scholen

Onderstaande figuur laat zien in welke mate de verschillende informatiekanalen door scholen zijn gebruikt. Het blijkt dat zowel PO- als VO-scholen de helpdesk van het ELKK en de servicedesk MEPS OSVO het meest gebruiken (zie Figuur 32).

Figuur 32. Gebruik informatiekanalen (VO-scholen, n=53, PO-scholen n=144)

Aan de gebruikers van de informatiekanalen is tevens gevraagd om een rapportcijfer te geven aan deze informatiekanalen. Over het algemeen scoren de diverse kanalen een ruime voldoende (zie Figuur 32/Figuur 33). De helpdesk van het ELKK scoort het minst hoog. In de toelichting wordt opgemerkt dat de helpdesk van het ELKK soms moeilijk te bereiken is en men ook niet altijd de juiste informatie kan verschaffen.

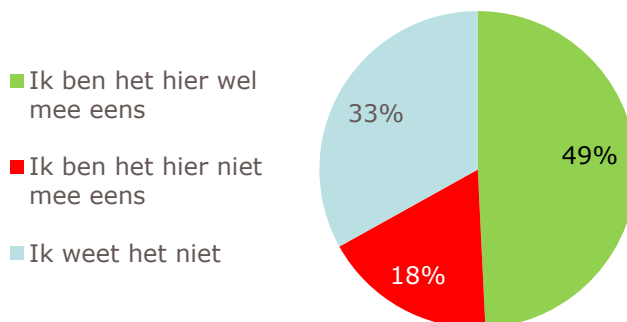

Figuur 33. Rapportcijfer (1-10) (VO-scholen, n=53, PO-scholen n=144)

3.10 Tevredenheid plaatsingsysteem

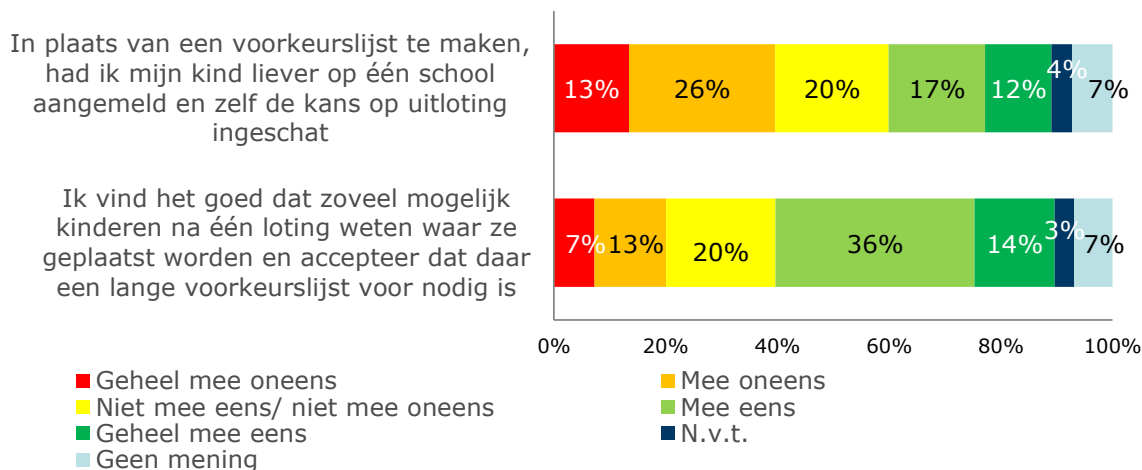
3.10.1 Oordeel ouders en leerlingen

Aan leerlingen is gevraagd of zij het erg vinden om in één keer een lange lijst op te stellen, zodat er op één moment geloot kan worden. Het blijkt dat 49% van de ondervraagde leerlingen dit niet erg vindt, 33% hierover geen mening heeft en 18% van de ondervraagde leerlingen dit wel erg vindt (zie Figuur 34).

Figuur 34. Stelling: ik vind het niet erg om in één keer veel scholen op mijn lijst te zetten, zodat er op één moment geloot kan worden en zo veel mogelijk kinderen tegelijk weten naar welke school ze gaan (Leerlingen, n=1.430)

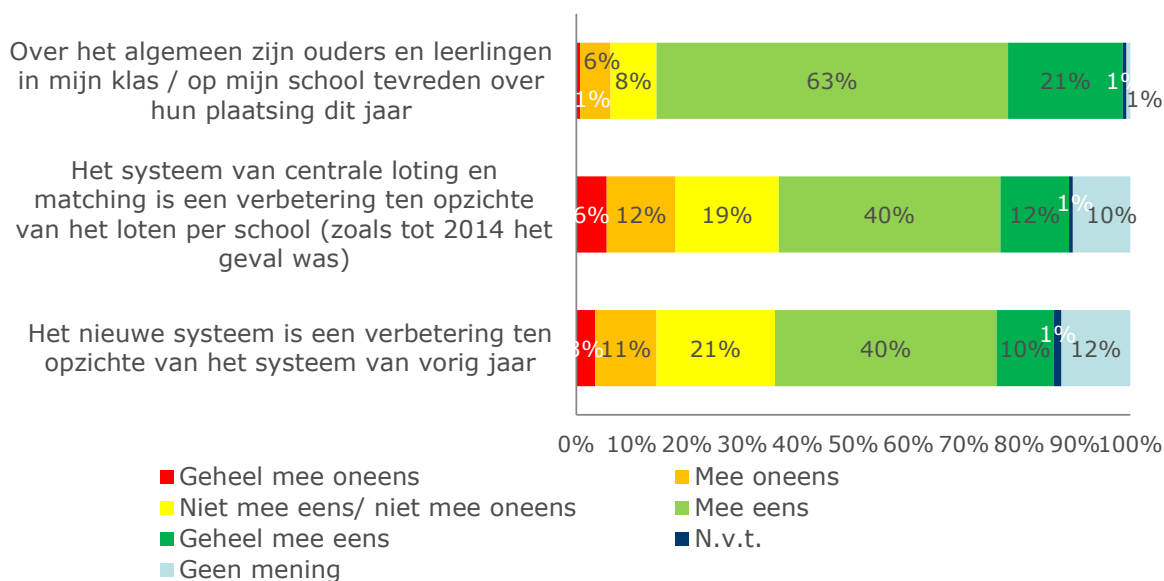
Onder ouders is dit beeld vergelijkbaar (zie Figuur 35). 29% van de ouders zou hun kind liever op één VO-school aanmelden en daarmee de kans op uitloten zelf inschatten (het Boston-systeem). Bijna 40% van de ouders is het hier niet mee eens; zij stellen liever een lange voorkeurslijst op, zodat er op een moment geloot kan worden en alle leerlingen tegelijk weten waar zij geplaatst zijn. Daarnaast vindt de helft van de ondervraagde ouders het goed dat zoveel mogelijk leerlingen tegelijkertijd weten op welke VO-school ze geplaatst worden en accepteert dat men daar een lange voorkeurslijst voor moet opstellen.

Figuur 35. Stellingen ten aanzien van het lotingssysteem (Ouders, n=1.817)

3.10.2 Oordeel PO/ en VO/scholen

Een groot deel van de respondenten uit het PO is van mening dat de ouders en leerlingen van hun PO-school tevreden zijn met de plaatsing dit jaar. Dit beeld komt overeen met het oordeel van de ouders en leerlingen zelf (zie Figuur 18 en Figuur 19).

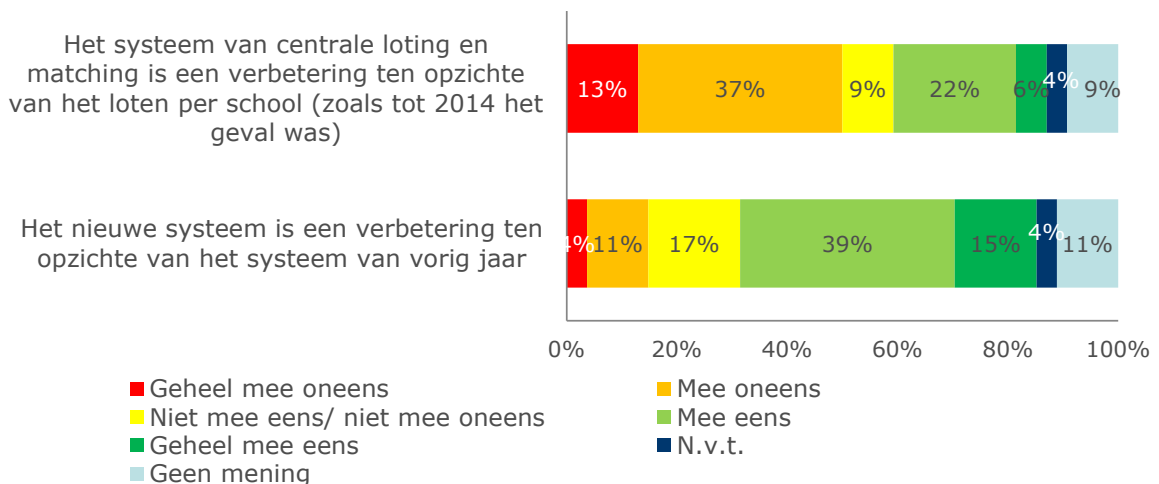

Figuur 36. Tevredenheid met het lotingssysteem (PO-scholen, n=145)

De meerderheid van de respondenten uit het PO (52%) ziet het huidige systeem als een verbetering ten opzichte van het loten per VO-school (het Boston-systeem), omdat het transparanter is. Het nieuwe systeem wordt ook gezien als een verbetering ten opzichte van het vorige jaar. De centrale bekendmaking wordt daarbij zeer gewaardeerd door de respondenten. Ook wordt opgemerkt dat de communicatie sterk verbeterd is en de procedure transparanter is. Bovendien is er volgens interviewrespondenten meer aan verwachtingsmanagement gedaan. Het voordeel van het vorige systeem was volgens enkele interviewrespondenten wel dat 'de pijn meer verdeeld werd'.

De administratieve lasten worden genoemd als belangrijk verbeterpunt van het huidige systeem: met name de hoeveelheid handelingen in ELKK kost momenteel veel tijd. Ook het traject na heroverweging is niet voor iedereen geheel duidelijk.

Ook aan de VO-scholen is gevraagd hoe zij naar het systeem kijken. Hieruit blijkt dat zij over het algemeen het systeem als een verbetering zien ten opzichte van vorig jaar: meer leerlingen worden op hun eerste voorkeur geplaatst en de procedure is helderder (o.a. door de verbeterde communicatie). Wel wordt opgemerkt dat de aanmeldperiode te kort is (waardoor de administratieve druk hoog is voor VO-scholen), het werken met twee aparte systemen (ELKK en MEPS) als onhandig wordt ervaren en er onduidelijkheid bestaat over de hardheidclausule. Net als vertegenwoordigers van het PO geven respondenten uit het VO aan dat de procedure na heroverweging onduidelijk is.

Figuur 37. Tevredenheid met het lotingssysteem (VO-scholen, n=54)

Een groot deel van de respondenten - met name de schoolleiders, de zorgcoördinatoren en teamleiders van jaar 1 - vindt het huidige systeem echter geen verbetering ten opzichte van het loten per VO-school (ofwel het Boston-systeem dat tot 2014 werd gehanteerd). Volgens hen was het voordeel van het Boston-systeem dat het gemakkelijk te begrijpen was en dat een groot deel van de leerlingen helemaal niet met loting te maken kreeg. Vooral voor de VO-scholen (en leerlingen) die normaal niet zouden hoeven loten, wordt dit systeem onnodig belastend gevonden. Met name op het VMBO speelt dit relatief vaak: zo vindt 63% van de VO-scholen die VMBO-niveau aanbieden dat het nieuwe systeem geen verbetering is ten opzichte van het Boston-systeem tegenover 37% van de VO-scholen die HAVO of VWO aanbieden.

4 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk vatten we kort de belangrijkste conclusies samen en presenteren we enkele aanbevelingen voor het komende jaar. We baseren ons hierbij op de input uit de enquête en de interviews met betrokkenen.

4.1 Conclusies

In voorgaande hoofdstukken hebben we de belangrijkste resultaten gepresenteerd van de deskstudie, de online enquête onder ouders, leerlingen, PO- en VO-scholen en de interviewronde. We komen daarbij tot de volgende hoofdconclusies.

Informatiemiddelen & voorlichting

- De Amsterdamse Keuzegids is het meest populaire en best beoordeelde informatiemiddel onder ouders en leerlingen. Daarnaast worden de Parool scholengids en de eigen informatiegidsen van VO-scholen veel gebruikt door ouders en leerlingen. De Amsterdamse Keuzegids krijgt ook vanuit PO- en VO-scholen het hoogste rapportcijfer. De gids wordt met name door leerkrachten in groep 8 actief gebruikt in de klas om leerlingen voor te lichten. Om de doorzoekbaarheid van de Amsterdamse Keuzegids te vergroten zou volgens enkele respondenten veel eerder een tabel opgenomen kunnen worden met de VO-scholen per onderwijstype. De ouders zouden ook een overzichtskaartje per wijk waarderen.
- Een papieren gids wordt door veel ouders zeer gewaardeerd. Een papieren gids wordt handig gevonden omdat dit volgens hen toch meer overzicht biedt dan een website. Ook een groot deel van de respondenten van PO-scholen geeft de voorkeur aan een papieren gids. Een papieren gids is immers eenvoudig te gebruiken in de klas. Respondenten vanuit het VO zijn iets vaker voorstander van een website, eventueel in combinatie met een papieren gids.
- Leerlingen vinden de open dagen het meest belangrijk in de oriëntatiefase. Dit stelt hen in staat het gebouw te zien en de sfeer te proeven, waardoor zij makkelijker hun voorkeurslijst kunnen opstellen. Ook ouders erkennen het belang van open dagen. Een punt van kritiek is de drukte op de open dagen (als gevolg van het feit dat veel ouders en leerlingen veel open dagen bezoeken i.v.m. de lengte van de voorkeurslijst). De wens van veel ouders is dan ook om meer open dagen gedurende het jaar te organiseren.
- De PO-school speelt een belangrijke rol in de oriënterende fase en bij het opstellen van de voorkeurslijsten. Over het algemeen zijn ouders tevreden over de wijze waarop zij geïnformeerd worden door de PO-school over het plaatsingssysteem dit jaar.
- Een ruime meerderheid van de PO-scholen geeft aan over voldoende informatie te beschikken om ouders goed te kunnen voorlichten. Alleen rondom de voorrangregels en hardheidsclausule waren soms onduidelijkheden. Een van de belangrijkste aandachtspunten is echter de timing: de informatie rondom de overstap was nu relatief laat beschikbaar, waardoor er in het begin onduidelijkheid bestond over de procedure van dit jaar.
- Ook VO-scholen geven over het algemeen aan over voldoende informatie te beschikken. De timing van de informatieverstrekking blijkt hier ook een knelpunt

geweest: de informatievoorziening kwam relatief laat op gang. Daarnaast is de uitwisseling van gegevens tussen PO- en VO-scholen een aandachtspunt.

Voorkeurslijst & plaatsing

- Het merendeel van de leerlingen houdt zich aan de richtlijnen m.b.t. de gewenste lengte van de voorkeurslijsten. Het kiezen van de top vijf VO-scholen gaat over het algemeen goed, maar de laatste paar VO-scholen vinden leerlingen doorgaans lastig te kiezen. De keuze van leerlingen hing vooral af van meningen van ouders, familie of broertjes en zusjes, maar ook de open dagen speelden een belangrijke rol.
- Een grote meerderheid van de ouders geeft aan dat zij bij het opstellen van de voorkeurslijst de echte voorkeuren hebben opgegeven. Bij het gebruik van voorrangregels wordt door enkel ouders en hun kind wel strategisch gekozen.
- 8% van de leerlingen gaat naar een andere VO-school dan waar deze op 7 april werd geplaatst, o.a. door een heroverwogen basisschooladvies, een veranderde mening of door gebruik te maken van een plek op een reservelijst. Iets meer dan de helft van de VO-scholen heeft een reservelijst.
- De overgrote meerderheid van de leerlingen en ouders is tevreden met de VO-school waar de leerling naartoe gaat. Hierbij geldt wel dat hoe lager de VO-school op de voorkeurslijst stond, hoe meer leerlingen en ouders relatief ontevreden waren. Over het algemeen zouden ouders en leerlingen tevreden zijn als zij op één van de VO-scholen uit hun top drie worden ingeloot. Bij een plaatsing buiten de top 5 neemt de tevredenheid snel af.

Profielklassen & voorrangregels

- Bijna 40% van de ondervraagde leerlingen heeft een profielklas op de voorkeurslijst gezet. Daarvan wilde 60% per se naar deze klas en vond 40% de VO-school als geheel belangrijker. De antwoorden van ouders geven een vergelijkbaar beeld. De informatie omtrent profielklassen is niet altijd duidelijk voor ouders. Zo weet men niet altijd of een specifieke VO-school het wel of niet toe laat om meerdere klassen op te geven en of leerlingen wel of niet teruggeplaatst worden naar een reguliere klas als zij niet door de selectie voor de profielklas komen.
- De meerderheid van de ouders is bekend met de voorrangregels, maar zij oordelen wisselend over het nut hiervan. De regels m.b.t. type onderwijs (Montessori, Dalton, vrije school) worden over het algemeen waardevol gevonden in tegenstelling tot de voorrang op basis van broertjes of zusjes. Over het algemeen zijn de PO- en VO-scholen dezelfde mening toegedaan.
- Enkele ouders zijn van mening dat leerlingen uit Amsterdam voorrang moeten krijgen op leerlingen buiten Amsterdam. Diverse geïnterviewden zijn hier echter op tegen: Amsterdamse VO-scholen hebben een regiofunctie en het is wettelijk niet toegestaan om voorrang op postcode toe te staan. Ook de wens van ouders om een apart VWO+/gymnasiumadvies af te geven wordt over het algemeen niet gesteund door de interviewrespondenten. Daarnaast is landelijk afgesproken dat het afgeven van een apart VWO+/gymnasiumadvies niet toegestaan is.

Opzet en procedure plaatsingssysteem

- Over het algemeen zijn ouders tevreden over de procedure: het is volgens een groot deel van de ouders transparant, het aanmelden wordt doorgaans als prettig

ervaren, evenals de centrale bekendmaking. De procedure zorgt er wel voor dat een groot deel van de ouders geen regie ervaart over de plaatsing van hun kind: plaatsing is immers voor een groot deel afhankelijk van het lotnummer.

- Over het algemeen zijn de PO- en VO-scholen ook tevreden met het plaatsingssysteem en de procedure (transparantie, gebruik MEPS). Wel zou er volgens een deel van de respondenten meer rekening gehouden kunnen worden met leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften en ook de sociaal-emotionele belangen van de leerling. Dit geldt vooral voor VO-scholen die LWOO aanbieden. VO-scholen (zowel PO als VO) zien wel graag dat ELKK en MEPS worden geïntegreerd tot één systeem. Ook vinden VO-scholen de aanmeldperiode te kort, waardoor de administratieve druk hoog is.
- 29% van de ouders zou hun kind liever op één VO-school aanmelden en daarmee de kans op uitloten zelf inschatten (het Boston-systeem). Bijna 40% van de ouders is het hier niet mee eens; zij stellen liever een lange voorkeurslijst op, zodat er op een moment geloot kan worden en alle leerlingen tegelijk weten waar zij geplaatst zijn. Ook 49% van de leerlingen vindt het niet erg om een lange lijst op te stellen, zodat er op een moment geloot kan worden (33% heeft geen mening en 18% vindt dit wel erg).
- De meerderheid van de PO ziet het huidige systeem als een verbetering ten opzichte van het Boston-systeem en het systeem van vorig jaar. Vooral de centrale bekendmaking wordt zeer gewaardeerd. Ook de communicatie rond de procedure is sterk verbeterd sinds vorig jaar. Er bestaat echter nog wel onduidelijkheid over de hardheidsclausule en de procedure na heroverweging. Over het algemeen zien de VO-scholen het huidige systeem ook als een verbetering t.o.v. vorig jaar, maar niet als een verbetering t.o.v. het loten per VO-school (het Boston-systeem). Vooral VO-scholen die normaliter niet zouden hoeven loten - met name VMBO-scholen - zijn minder tevreden over het huidige systeem. Dat heeft ook met de extra administratieve taken te maken waar deze VO-scholen normaliter niet mee belast zouden zijn.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande conclusies formuleren we in deze paragraaf een aantal aanbevelingen en overwegingen met het oog op de toekomstige inrichting van de overstap van PO naar VO:

- De communicatie is het afgelopen jaar sterk verbeterd. Blijf hier ook in de toekomst in investeren. Zo kunnen enkele informatiemiddelen (zoals de website van het OSVO) nog toegankelijker gemaakt worden voor het brede publiek. Wat betreft de Amsterdamse Keuzegids bevelen we aan om deze - in ieder geval voorlopig - te blijven aanbieden op papier (met eventueel enkele inhoudelijke aanpassingen, zoals een overzichtskaart per wijk en duidelijke overzichtstabel van VO-scholen naar type onderwijs, incl. aanvullende informatie over het schoolondersteuningsprofiel).
- Ga na hoe de informatievoorziening richting PO- en VO-scholen verbeterd kan worden. Denk hierbij aan het tijdig verstrekken van informatie en duidelijkheid omtrent de hardheidsclausule, de procedure na de heroverwegingen en regels m.b.t. de profielklassen. Ook zou in overleg met de VO-scholen bekeken kunnen worden of de voorrangsregels wel gehandhaafd zouden moeten worden en/of het niet logischer is om leerlingen pas een profiel te laten kiezen na enkele maanden.

- Bekijk hoe de drukte op de open dagen verminderd kan worden, bijvoorbeeld door meerdere open dagen gedurende het jaar te organiseren, door korte rondleidingen gedurende het jaar aan te bieden, het toewijzen van een tijdslot of speciale open dagen voor leerlingen uit groep 7 in te voeren.
- Bekijk de mogelijkheden om het ELKK-systeem te vernieuwen en/of het systeem te integreren in het MEPS. Stimuleer daarnaast een betere uitwisseling van leerlinginformatie (en eventuele andere administratieve gegevens) tussen PO- en VO-scholen.
- Het huidige systeem van centraal loten en matches wordt over het algemeen als positief ervaren (meer dan het systeem van vorig jaar), maar de meningen wisselen over de meerwaarde t.o.v. het oude systeem (Boston). Ongeacht de keuzes die gemaakt worden, moeten niet enkel de voor- en nadelen tussen de verschillende systemen zorgvuldig afgewogen worden, maar moet er ook worden gedacht aan de impact van eventuele wijzigingen: nieuwe wijzigingen brengen zeer waarschijnlijk de nodige onrust en onzekerheid met zich mee.

Bijlage 1. Interviewrespondenten

Naam	Organisatie
Herbert de Bruijne	BBO
Menno van de Koppel	OCO
Lieke Kwantes	Projectleider uitvoering Kernprocedure
Natascha Lubberding	Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam (VSA)
Betty van Nieuwenhuizen	OSVO
Pieter Reimer	Gemeente Amsterdam
Hiske Swart	AWBR (stichting voor openbaar primair onderwijs)
Patricia van Uchelen	Petitiegroep Matching 2.0

Naam		
<i>Ouders</i>		
Lisan van den Berkhof		
Rosalie van Wegen		
<i>Betrokkenen vanuit PO en VO</i>		
Nina den Broeder	Het Spinoza Lyceum	VO - leerlingadministratie
Jacqueline van Diepen	Basisschool de Achthoek (ASKO)	Coördinator IB-team
Remco van Gennip	College de Meer (ZAAM)	VO - directie
Joyce Houtkamp	OBS Bos en Lommer	Leerkracht groep 8
Tjako de Jong	OBS Bos en Lommer	Intern Begeleider
Ruth Kervezee	Esprit scholen Amsterdam	VO - bestuur
Sascha Koenen	Callandlyceum (Stichting Progresso)	VO - leerlingadministratie
Henk Ligthart	Christelijke Scholengemeenschap Buitenveldert (Cedergroep)	VO - directie
Frits Otto	Samenwerkingsverband VO Amsterdam - Diemen	VO samenwerkingsverband
Anja Stevens	Het Zuiderlicht College (ZAAM)	VO - leerlingadministratie
Ferd Stouten	Montessori Scholengemeenschap Amsterdam	VO - bestuur
Anita Swenneker	St. Ignatiusgymnasium	VO - directie
Wilfred Vlakveld	Callandlyceum (Stichting Progresso)	VO - directie
Ilse Vreemann-Warmerdam	Ijburg College	VO - leerlingadministratie

Daarnaast hebben wij enkele leerlingen gesproken van basisschool de Achthoek.

Bijlage 2. Respons Enquête

Tabel 4. Respons enquête naar doelgroep

Doelgroep	Aantal begonnen met enquête	Aantal volledig ingevulde enquêtes	Aangeschreven	Respons rate ¹³
VO-scholen	60	55	118	47%
PO-scholen	150	150	379	40%
Ouders	1986	1801	7363	24%
Leerlingen	1491	1421	7363	19%

Tabel 5. Verdeling van leerlingen naar basisschooladvies in enquête ten opzichte van de daadwerkelijke plaatsing

Basisschooladvies	% leerlingen in enquête	% leerlingen daadwerkelijke plaatsing
VMBO-b	3%	1%
VMBO-b/k	2%	1%
VMBO-k	6%	6%
VMBO-t	10%	13%
VMBO-b + lwoo	2%	6%
VMBO-b/k + lwoo	1%	3%
VMBO-k + lwoo	2%	3%
VMBO-t + lwoo	1%	1%
VMBO-t/HAVO	10%	8%
HAVO	13%	14%
HAVO/VWO	15%	15%
VWO	35%	28%
Totaal	100%	100%

¹³ Respons rate is gebaseerd op het aantal volledig ingevulde enquêtes

Tabel 6. Verdeling van leerlingen naar plaatsing op plek voorkeurslijst in enquête ten opzichte van daadwerkelijke plaatsing

Geplaatst op plek voorkeurslijst:	% leerlingen in enquête	% leerlingen daadwerkelijke plaatsing
Plek 1	82,2%	83,8%
Plek 2	8,4%	8,8%
Plek 3	3,1%	3,0%
Plek 4	0,8%	1,2%
Plek 5	1,5%	1,0%
Plek 6	0,7%	0,8%
Plek 7	0,7%	0,5%
Plek 8	0,8%	0,5%
Plek 9	0,2%	0,2%
Plek 10	0,4%	0,2%
Plek 11	0,2%	0,1% ¹⁴
Plek 12	0,1%	n.v.t.
Lager dan de 12e plek	0,2%	n.v.t.
Ik ga naar een school die niet op mijn lijst stond	0,1%	n.v.t.
Weet ik niet meer	0,9%	n.v.t.

Respons VO-scholen

Tabel 7. Verdeling naar functie van respondenten van VO-scholen in enquête

Functie	n	%
Directeur	7	13%
Schoolleiding	10	18%
Bestuurder	3	5%
Teamleider onderbouw of leerjaar 1	10	18%
Medewerker van de leerlingenadministratie	17	31%
Zorgcoördinator	6	11%
Anders	2	4%
Totaal	55	100%

Tabel 8. Verdeling naar onderwijsaanbod van schooladviezen op VO-scholen in de enquête (meerdere antwoorden mogelijk)

Niveau	%
VMBO-b	34%
VMBO-b/k	34%
VMBO-k	36%
VMBO-t	43%
VMBO-b + lwoo	23%
VMBO-b/k + lwoo	25%
VMBO-k + lwoo	25%
VMBO-t + lwoo	25%
VMBO-t/HAVO	34%

¹⁴ In de cijfermatige analyse van de daadwerkelijke plaatsing naar voorkeur is alleen het percentage leerlingen dat geplaatst is op plek 11 of lager opgenomen (>10).

HAVO	42%
HAVO/VWO	49%
VWO	58%

Respons PO-scholen

Tabel 9. Verdeling naar functie van respondenten van PO-scholen in enquête

Functie PO	n	%
Directeur	15	10%
Schoolleiding	10	7%
Leerkracht	44	29%
Intern begeleider	75	50%
Anders	6	4%
Totaal	150	100%

Contact:

Dialogic
Hooghiemstraplein 33-36
3514 AX Utrecht
Tel. +31 (0)30 215 05 80
Fax +31 (0)30 215 05 95
www.dialogic.nl

